

§ 12, stk 3, Miljøgodkendelse af soproduktionen

Vibøgevej 32-34, 6470 Sydals

*Meddelt:
19. Januar 2011
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 913 søer og 27.500 smågrise fra 7,2-8,5 kg, svarende til i alt 220,54 DE på ejendommen Vibøgevej 32-34, 6470 Sydals, samt udbringning af husdyrgødning på 274,51 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 26278287.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Meddelelse af denne miljøgodkendelse medfører, at alle vilkår givet i miljøgodkendelse af 23. december videreføres i nærværende miljøgodkendelse.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Udvidelsen skal være gennemført og udnyttet inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret i Sønderborg Ugeavis den 24. marts 2010. Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en partshøring fra den 29. november 2010 til den 10. januar 2011. Høringen og annonceringen gav ingen kommentarer. Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger og rådgiver den 19. til 21. november 2010. Vedrørende placering af nye stalde mindre end 30 m fra naboskel har Sønderborg Kommune forespurgt nabo, Vibøgevej 36. Der er indkommet bemærkninger fra nabo på Vibøgevej 36, om at der anmodes om der ikke bygges nærmere end 20 m fra naboskel.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis [dato].

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgerens navn: Kenneth Hyldig Clausen
Adresse Vibæk Mølle 2, 6470 Sydals
Telefon: 7440 4799/2013 4399

Virksomhedens navn: Straagaard I/S
Adresse: Vibøgevej 34, 6470 Sydals
Matrikel: 67Lebøl, Tandslet
CVR-nr.: 26278287
P-nummer: 1001297386
CHR-nr.: 99639
Kontaktperson: Kenneth Hyldig Clausen
Direkte telefon: 7440 4799/2013 4399
E-mail: kontor@straagaard.eu

Ejer af ejendommen: Kenneth Hyldig Clausen
Ejer af virksomheden: Kenneth Hyldig Clausen, Vibæk Mølle 2, 6470 Sydals og Johan Hyldig Clausen, Ertebjergvej 43, 6470 Sydals

Ansøgningsskema nr.: 9973, version nr. 7

Konsulent: Martin Ugilt Thomsen, LandboSyd, Peberlyk 2, 6200 Aabenraa,
tlf. 7436 5000, mobil 4046 0371, e-mail: mut@landbosyd.dk

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Helle D. Pedersen og Sussanne B. Mortensen
Sagsbehandler, arealdel: Helle D. Pedersen
Ekstern rådgiver: Henriette Salling, Rambøll
Sag nr.: 09/18134
KS: Sønderborg Kommune: Sussanne B. Mortensen
Rambøll: Karen Jakobsen

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering.....	1
1.1	Ansøgning	1
1.2	Ikke teknisk resumé.....	1
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	3
2.1	Planmæssige forhold.....	5
2.2	Indpasning i landskabet.....	6
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	8
3.1	Bygninger	8
3.2	Husdyrhold og staldindretning.....	11
3.3	Ventilation	14
3.4	Fodring.....	15
3.5	Energi- og vandforbrug.....	16
3.6	Spildevand	18
3.7	Affald.....	19
3.8	Råvarer og hjælpestoffer.....	21
3.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	22
4	Gødningsproduktion og –håndtering.....	24
4.1	Gødningstyper, mængder og opbevaring	24
4.2	Gyllekøling	26
4.3	Udbringning af husdyrgødning	28
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	29
5.1	Ammoniak og natur	29
5.2	Lugt	39
5.3	Lys.....	41
5.4	Støj og vibrationer	41
5.5	Støv	42
5.6	Skadedyr	43
5.7	Transport	43

6	Beskrivelse og vurdering af arealerne	44
6.1	Lokalisering og planmæssige forhold	45
6.2	Harmoniareal.....	45
6.3	Påvirkninger af søer og vandløb	46
6.4	Påvirkning af fjord & hav	50
6.5	Nitrat til grundvand	54
6.6	Beskyttet natur.....	55
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	58
6.8	Natura 2000	61
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	63
6.10	Kultur- og fortidsminder	63
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	64
7.1	BAT for Management.....	64
7.2	Samlet BAT-vurdering	65
8	Egenkontrol.....	66
9	Alternative løsninger og 0-alternativet	66
9.1	Alternative løsninger	66
9.2	o-alternativet	67
9.3	Husdyrbrugets ophør.....	67
10	Offentliggørelse og klagevejledning	68
11	Konklusion	72
12	Generelt.....	74
13	VILKÅR	75
13.1	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	75
13.2	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	79
13.3	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNTERING	79
13.4	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	81
13.5	PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	83

13.6	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	83
13.7	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION.....	84

Bilag

1. Situationsplan
- 1.1 Rørføringer
- 1.2 Ventilationsafkast
2. Transportruter
3. Beskyttet Natur
4. Grundvand
5. Natura 2000 og § 7
6. Overfladevand
7. Oversigt over arealer
8. Planmæssige forhold
9. Lugtberegning
10. Naturpunkter
11. Dispensation til afstandskrav til naboskel
12. Beplantningsplan
13. Bat-beregning
14. Beregning for gyllekøling
15. Udtalelse fra Vejen Kommune
16. Bilag med bræmmer
17. Lovgrundlag

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 9973) fra Kenneth Hyldig Clausen, Straagaard I/S om miljøgodkendelse af ændring og drift af husdyrproduktion på Vibøgevej 32-34, 6470 Sydals. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 11. marts 2010. Seneste version af ansøgning, version 7, er modtaget den 11.01.2011. Beregningsgrundlaget er 01-2009-A.

Efter brand på ejendommen i 2008, ønskes det at gennemføre en flytning af de nedbrændte bygninger, begrundet i at der derved er mulighed for at forbedre dyrevelfærden for søerne, og opfylde kravene til indretning af drægtighedsstalde, som de bliver i 2013. Da ejendommen ligger tæt på samlet bebyggelse, er der indarbejdet en reduktion i dyreholdet fra 1040 søer, 500 slagtesvin og 30.000 smågrise fra 7,2-8,5 kg (i alt 261,51 DE), til 913 søer og 27.500 smågrise fra 7,2-8,5 kg (i alt 220,54 DE).

Den planlagte ombygning forventes påbegyndt så snart de fornødne godkendelser og tilladelser foreligger. Sønderborg Kommune har d. 11. januar 2010 meddelt tilladelse i henhold til § 19 i "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug" til opførelse af 2 siloer (bygning 13 og 14) samt en ny foderlade (bygning 12).

Miljøgodkendelsen omfatter ændring og drift af husdyrproduktion på Vibøgevej 32-34, 6470 Sydals samt alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 26278287.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Strågård I/S har yderligere følgende produktioner, som ikke er omfattet af denne miljøgodkendelse:

- Slagtesvineproduktion på Ertebjergvej 43. Ansøgningen er under sagsbehandling på godkendelsestidspunktet. Den ansøgte produktion er på 14.150 slagtesvin (35-118 kg) svarende til 462,3 DE. Den nuværende lovlige produktion er på 157,6 DE.
- Smågriseproduktion på Pommersgård 2 på 29.600 smågrise svarende til 128,8 DE.
- Smågriseproduktion på Skovbyvej 52 på 3000 smågrise svarende til 13,8 DE.
- Sohoid på Tandsgårdvej på 130 søer svarende til 30,3 DE.
- Slagtesvineproduktion på Tandshede 17 på 3.000 slagtesvin 30-100 kg svarende til 74,0 DE.

Dette giver en samlet produktion på bedriften på 404,5 DE udover Vibøgevej 32-34.

1.2 Ikke teknisk resumé

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring af soholdet på Vibøgevej 32-34, 6470 Sydals i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af de fastsatte vilkår.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige virkninger på naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

På ejendommen Vibøgevej 34 søges om en omplacering af den hidtidige produktion som følge af brand i 2008. Der ønskes opført en forlængelse af den eksisterende staldbygning, således som det fremgår af bygningsoversigten. Herved opnås en sammenhæng mellem bygningerne, samtidig med at ejendommen forberedes til de krav der stilles til løsgående søer fra 2013. For at overholde kravene vedr. lugt reduceres besætningen fra 1040 søer, 500 slagtesvin (30-102 kg) og 30.000 smågrise (7,2-8,35 kg) i alt 261,51 DE, til 913 Søer og 27.500 smågrise (7,2-8,5 kg) i alt 220,54 DE.

Stalden, som ønskes etableret kommer til at bestå af en løbeafdeling med 61 stipladser, en drægtighedsstald til løsgående søer med 36 stipladser og en drægtighedsstald med løsgående søer på 121 stipladser.

Udbringningsarealerne i Sønderborg Kommune fremgår af bilag 7.

Placering

Den nye bygning kommer til at ligge ca. 20 m fra skellet til marken mod syd tilhørende Vibøgevej 36. På baggrund af høring af naboer, er der er stillet vilkår til at der mindst skal være 20 meter fra bygningen til skellet. Der er meddelt dispensation fra afstandskravet til naboskel. Placeringen af stalden er begrundet i at netop denne placering vil give meget store driftmæssige gevinster, samtidig med at stalden bliver placeret længst muligt fra nabobeboelse. Desuden er der i forvejen bygget meget tæt ind til den pågældende mark.

Lugt

Med staldanlæggets placering kun ca. 45 m vest for nærmeste nabo, kan det ikke undgås, at der til tider vil være generende lugt hos naboerne. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtemissionen fra anlægget bliver reduceret, samt at lugtcentrum bliver flyttet længere væk fra nabobebyggelse.

Transporter

Transporterne til og fra ejendommen bliver reduceret svarende til reduktionen i besætningen, således at det samlede antal transportere reduceres fra ca. 616 til ca. 543. Til- og frakørsel i forbindelse med driften af ejendommen skal ske ad bagvej på østsiden af ejendommen. Transportveje for gylle fremgår af bilag 2.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

For at kunne overholde det generelle krav til reduktion af ammoniakemissionen bliver der installeret linespil og køling af kanalbunden i den nye drægtighedsstald med 121 stipladser (bygning 10). Der er regnet med en effekt på 20 %. Samt gyllekøling i den nye løbe-drægtighedsstald, ligeledes med en effekt på 20 %.

Der er desuden indført foderkorrektur for at kunne leve op til miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsniveau.

Der ligger et regnvandsbassin ca. 45 m S for anlægget der beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Det benyttes i den nuværende godkendelse som buffer til tagvand fra anlægget, herudover etableres et forsinkelsesbassin umiddelbart nordvest for anlægget.

Der er ca. 350 m til nærmeste nyregistrering af en beskyttet mose sydøst for anlægget.

Der er ca. 350 m til nærmeste nyregistrering af en beskyttet eng nordvest for anlægget.

Det nærmeste § 7 areal ligger ca. 4,9 km stik syd for anlægget ved Drejet, og er et Beskyttet hede/overdrev.

Det nærmeste Natura 2000 på land ligger ca. 8,6 km NV for anlægget – Det er et EF-Habitatområde: Augustenborg skov.

Derudover ligger habitat området Bredgrund ca. 7,5 km syd for ejendommen.

På baggrund af afstanden til internationale naturbeskyttelsesområder og § 7 arealer, forventes der ikke problemer med ammoniakemission fra staldanlægget.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Der er ikke arealer beliggende indenfor nitratfølsomme områder hverken overflade eller grundvand, En del af udbringningsarealerne ligger i oplandet til Mjang Dam. Søen er udpeget som lokal- eller regional beskyttelsesinteresse i henhold til § 11 stk. 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, men da fosfortallene for arealerne er 4,0 eller derunder stilles der ikke vilkår til fosfor på arealerne.

I forbindelse med udvaskningsberegninger, benytter www.husdyrgodkendelse.dk beregningsmodulet Farm-N. I beregningsmodulet gødes der altid op til den maksimale kvælstofkvote. Det betyder, at nettoforbruget af kvælstof (kvælstof fra handelsgødning + udnyttet kvælstof fra husdyrgødning) svarer til normerne for afgrøderne, der indgår i de respektive sædskifter i nuværende og ansøgt scenarium. Forbruget af handelsgødning fremgår altså ikke direkte af ansøgningen, men forbruget indgår altid i beregningerne.

Andre miljøpåvirkninger

Med staldanlæggets placering kun ca. 45 m vest for nærmeste nabo, kan det ikke undgås, at støj vil forekomme. Ansøger forventer dog, at støjkrakterne vil kunne overholdes. Støjen fra anlægget søges begrænset mest muligt. Med hensyn til støv vil der blive taget forholdsregler, så støvgener på naboernes arealer mindskes mest muligt. Fluer bliver bekæmpet efter retningslinjerne fra Statens skadedyrslaboratorium.

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable. Yderligere vurderes det, at ændringen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistor, som findes eller kan forventes at leve i området omkring ejendommen samt på og omkring udbringningsarealerne.

BAT

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer med de fastsatte vilkår. Alt i alt vurderer Sønderborg Kommune, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne.

Naturforholdene omkring ejendommen og ved udbringningsarealerne er beskrevet i kapitel 5 og 6.

Ejendommen ligger i Sønderborg Kommune, i den nordlige del af Vibøge.

Tabel 1 viser en oversigt over de gældende afstandskrav i henhold til § 6 og § 8 i "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug".

Tabel 1. Oversigt over de gældende afstandskrav.

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 1.650 m	Fra staldbygning til byzone i Skovby	50 m
Sommerhusområde	ca. 3.250 m	Fra staldbygning til sommerhusområde ved Skovbyballe	50 m
Område i landzone til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål.	ca. 1.200 m	Lokaplanlagt industriområde i Lebølgård	50 m
Nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej)	ca. 30 m	Fra bygning 7 til Vibøgevej 36. Der er tale om eksisterende byggeri, hvori der ikke sker ændringer. Afstanden fra nye bygninger bliver ca. 70 m.	50 m
Ikke almene vandforsyningsanlæg	ca. 1.000 m	Vandindvinding SV for ejendom ved Vibæk.	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	>>50 m	Skovby Vandværk	50 m
Vandløb	ca. 250 m	Fra den nye drægtighedsstald til Vibæk vest for vest for ejendommen.	15 m
Dræn	>15 m		15 m
Søer	ca. 45 m	§ 3 beskyttet vandhul ved indkørslen til ejendommen.	15 m
Offentlig vej	ca. 55 m	Fra farestald til Vibøgevej.	15 m
Privat fællesvej	>> 15 m		15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	ca. 2 km	Bager i Skovby	25 m

Beboelse på samme ejendom	ca. 5 m	Fra eksisterende drægtighedsstald E, (bygning 1) til stuehus. Afstanden fra nye bygninger er min. 35 m.	15 m
Naboskel	ca. 5 m fra eksisterende stald ca. 20 m fra ny stald	Fra eksisterende farestalde til Skel til Vibøgevej 26 Fra ny stald til mark mod syd tilhørende Vibøgevej 36	30 m

Der søges om dispensation fra afstandskrav til naboskel. Den ønskede placering, vil give en væsentlig forbedring af staldindretningen, da der så vil være forbindelse mellem alle staldafsnit, og dermed undgås det at skulle flytte de drægtige søer med en vogn hver gang de skal til eller fra bygning 7. Dette er både arbejdsmæssigt og dyrevelfærdsmæssigt en fordel.

Miljømyndighedens vurdering

Ejendommen overholder alle afstandskrav i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* med undtagelse af, krav om 30 meter til naboskel.

Vedrørende placering af nye stalde mindre end 30 m fra naboskel har Sønderborg Kommune forespurgt nabo, Vibøgevej 36. Der er ikke indkommet bemærkninger fra nabo på Vibøgevej 36. På baggrund af dette vurderer Sønderborg Kommune, at der kan gives dispensation til placering af nye staldbygninger som vist på bilag 1, dog minimum 20 m fra naboskel. Dispensationen er vedlagt i bilag 11.

Jf. § 20 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om en godkendelse efter § 12 sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses. Denne vurdering skal foretages hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren. Den mindste afstand fra de nye anlæg til nærmeste nabobeboelse (Vibøgevej 36) i Vibøge er ca. 70 m. Fra eksisterende stald, hvor der ikke sker ændringer er afstanden ca. 30 m. I kapitel 3, 4 og 5 er forurening og gener fra husdyrbruget behandlet. Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af oplysningerne i ansøgningen og de vilkår, der stillet i miljøgodkendelsen, at udvidelsen ikke giver væsentlig risiko for gener ved beboelsesbygninger i samlet bebyggelse.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 grænser en del af ejendommens udspretningsarealer op til vandløb, søer og beskyttede engarealer. Blandt andet ligger en del af markerne ned til det beskyttede vandløb Vibæk. Nogle af udbringningsarealerne ligger i oplandet til Vadehavet, som er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde (Natura 2000 område).

Ifølge Kommuneplan 2005 – 2017 for Sønderborg ligger ejendommen i landzone i det åbne land i delområde LY-L1. Områdets karakter af landbrugsområde med enkelte mindre landsbyer skal fastholdes.

Området hvor ejendommen ligger er ikke omfattet af lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune – Sønderborg Forsyning er området spildevandskloakeret og spildevand afledes til Sønderborg Renseanlæg. Regnvand afledes lokalt.

Ejendommen forsynes med vand fra Sydals Øst Vandforsyning (Skovby Vandværk).

2.2 Indpasning i landskabet

Ejendommen ligger i Sønderborg Kommune, i den nordvestlige del af Vibøge.

Efter brand på ejendommen i 2008, ønskes det at gennemføre en flytning af de nedbrændte bygninger, begrundet i at der derved er mulighed for at forbedre dyrevelfærden for søerne, og opfylde kravene til indretning af drægtighedsstalde, som de bliver i 2013. De nye bygninger og anlæg kommer til at ligge i tilknytning til eksisterende bebyggelse på ejendommen. Der etableres afskærmende beplantning nord for de nye bygninger og anlæg.

De væsentligste udpegninger og deres betydning for ansøgningen beskrives herunder. I forbindelse med arealerne er kommentarerne på baggrund af arealer anmeldt i Sønderborg Kommune i forbindelse med ansøgningen om godkendelse. Eventuelle bemærkninger til arealer i Vejen Kommune behandles i kapitel 6 og fremgår af bilag 15.

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne ligger udenfor udpegningen "Områder med naturinteresser". Nogle af arealerne ligger indenfor udpegningen. Da der er tale om arealer, der lovligt er i omdrift, har udpegningen ingen betydning.

Af regionsplanens retningslinje fremgår følgende: Inden for områder med naturinteresser skal der ved ændring af arealanvendelsen til andre formål end jordbrug tages hensyn til naturinteresserne. Eksisterende natur skal bevares og mulighederne for at genskabe nye naturarealer bør ikke forringes.

Den eksisterende lovlige jordbrugsmæssige arealanvendelse indenfor de udpegede områder kan opretholdes i det omfang, at den ikke strider imod bl.a. bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven om internationale naturbeskyttelsesområder. Driftsomlægninger kan således gennemføres under forudsætning af, at de ikke kræver særskilt tilladelse i forhold til gældende lovgivning. Generelt ønskes arealdrift ekstensiveret, og herved menes f.eks. udlægning af opdyrkede landbrugsarealer til afgræsning, naturvenlig drift, skovbrug, mindsket afvanding af lavbundsarealer og mindsket brug af sprøjtemidler og gødningsstoffer.

Områder med landskabelig værdi: Ingen af bygningerne ligger indenfor udpegningerne "Værdifulde landskaber" eller "Værdifulde kystlandskaber". Nogle udbringningsarealer er beliggende indenfor udpegningen "Værdifulde kystlandskaber". Udpegningen har ingen betydning for den fortsatte drift af arealerne.

Uforstyrrede landskaber: Ingen af bygningerne ligger indenfor udpegningen, men enkelte af udbringningsarealerne gør. Udpegningen har dog ingen betydning for den almindelige landbrugsdrift på arealerne.

Områder med særlig geologisk værdi: Der er hverken bygninger eller arealer indenfor udpegningen "Råstofgraveområder". Enkelte aftalearealer ligger delvis indenfor udpegningen "Skovtilplantning uønsket pga. geologi". Udpegningen har ingen betydning.

Rekreative interesseområder: Der er hverken bygninger eller arealer indenfor udpegningerne: "Fritidsområder", "Nye og Eksisterende sommerhusområder", "Arealudlæg til ferie-fritidsformål"

eller ”Planlagte arealer til ferie-fritidsformål”. Udpegningerne har derfor ingen betydning.

Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer: Ingen af bygningerne ligger indenfor udpegningerne. Udbringningsarealerne nord for Sønderborg ligger indenfor et værdifuldt kulturmiljø.

Af regionplanens retningslinje fremgår følgende: Inden for værdifulde kulturmiljøer må bevaringsinteresserne ikke tilsidesættes. Etablering af nye anlæg, ny bebyggelse og andre indgreb, der i væsentlig grad vil forringe oplevelsen eller kvaliteten af bevaringsinteresserne, må ikke finde sted i disse områder. Samspejlet mellem kultursporene, naturgrundlaget og det omgivne landskab må ikke sløres eller ødelægges.

Udpegningen har ingen betydning for den fortsatte landbrugsdrift på arealerne.

Kirkeomgivelser: Bygningerne og arealerne ligger udenfor ”Kirkelandskaber”. Udpegningen har derfor ingen betydning. Nærmeste kirkelandskab er udpeget omkring kirken i Lysabild.

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger udenfor udpegningen, mens en stor del af arealer ligger indenfor udpegningen. Udpegningen har ingen betydning for driften af arealerne.

Skovrejsningsområder: Der er hverken bygninger eller arealer ligger indenfor udpegningen. Udpegningen har derfor ingen betydning.

Fredede områder: Der er ikke bygninger eller arealer indenfor udpegningen. Der er et fredet fortidsminde i form af en krigergrav på mark nr. GAHC 7. Der er desuden fredede fortidsminder ved markerne GA JPK 8 og GA HHJ 10 i form af en helleristning og en høj. Disse fortidsminder har en beskyttelseslinje på 100 m.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger ikke indenfor udpegningen. Nogle af arealerne ligger indenfor udpegningen. Udpegningen har ingen betydning, da der er tale om almindelig landbrugsdrift og der hverken fjernes eller etableres nye hegn eller lignende.

Klitfredningslinje: Der er hverken bygninger eller arealer indenfor udpegningen. Udpegningerne har derfor ingen betydning.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger ikke indenfor udpegningen. De nordligste aftalearealer ligger indenfor udpegningen. Udpegningen har ingen betydning for driften af arealerne.

Sø- og åbeskyttelseslinje: Hverken bygningerne eller arealerne ligger indenfor udpegningen.

Kirkebyggelinje: Hverken bygningerne eller arealerne ligger indenfor udpegningen ”Kirkebyggelinjer”.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Der er ingen bygninger indenfor udpegningen. Der er fredede fortidsminder med en beskyttelseslinje på 100 m ved markerne GA JPK 8 og GA HHJ 10 i form af en helleristning og en høj. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for beskyttelseslinjen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Der er ingen diger i forbindelse med bygningerne. Nogle af udbringningsarealerne støder op til beskyttede sten- og jorddiger. Udpegningen har ingen betydning for driften af arealerne, idet der ikke ændres på driften af arealerne og der ikke fjernes sten- og jorddiger.

Digerne er beskyttet efter Museumslovens § 29a, og må ikke ændres, beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra kommunen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer derved, at alle bygge- og beskyttelseslinjer, er overholdt.

Sønderborg Kommune vurderer, at ændringen ikke vil forringe de landskabelige, kulturhistoriske-, naturmæssige-, geologiske eller rekreative værdier i området, da de nye bygninger og anlæg opføres i sammenhæng med eksisterende bygningsmasse.

For at sikre sammenhæng i ejendommens samlede udtryk stilles vilkår om, at de nye bygninger skal opføres, som angivet i tabel 2, så de i udtryk, farver og materialevalg harmonerer med de eksisterende bygninger. De nye bygninger skal opføres i ikke-reflekterende materialer i mørke nuancer.

Sønderborg Kommune har d. 11. januar 2010 meddelt tilladelse i henhold til § 19 i "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug" til opførelse af 2 siloer samt en ny foderlade. I denne tilladelse er der stillet vilkår om, at der skal etableres afskærmende beplantning i form af 3*3 bestand af træer på 3 forskellige steder omkring de ansøgte bygninger, jf. bilag 12.

På baggrund af nabohøring foretaget i forbindelse med byggeriet af siloerne samt udarbejdelsen af denne godkendelse, stilles der vilkår til at der ikke bygges tættere på naboskel mod Vibøgevej 36, end 20 meter.

I forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse ønsker ansøger, at der i stedet for grupper af træer etableres afskærmende beplantning i form af et læhegn, jf. bilag 12.

Sønderborg Kommune fastholder det tidligere stillede vilkår om grupper af træer.

Der stilles vilkår om, at ny afskærmende beplantning skal være plantet senest ét år efter at nye bygninger og anlæg er opført og at beplantningen (såvel ny som eksisterende) efterfølgende skal vedligeholdes og bibeholdes.

For at sikre mod terrænændringer stilles der vilkår om udlægning af jord.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 4.410 m².

Bilag1 viser en situationsplan for det samlede husdyrbrug.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, afskærmende beplantning, bebyggelsens fremtidige anvendelse med videre fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Oversigt overbygninger

Bygning		Grundplan*	Bygningshøjde*	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	1.1.1. Drægtighedsstald					Tages ud af drift Brændt
2	1.1.2. Drægtighedsstald	ca. 125 m ²	6 m	20°	Gule sten og eternittag	Polte fra 102 kg til 1. løbning
3	1.1.3. Drægtighedsstald	ca. 270 m ²	6 m	20°	Gule sten og eternittag	Drægtighedsstald
4	1.1.4. Farestald	ca. 500 m ²	6 m	20°	Gule sten og eternittag	Farestald
5	1.1.5. Farestald	ca. 470 m ²	8 m	25°	Gule sten og eternittag	Farestald
6	1.1.6. Løbeafdeling	ca. 475 m ²	8 m	25°	Gule sten og eternittag	Løbeafdeling
7	1.1.7. Drægtighedsstald	ca. 500 m ²	6 m	20°	Gule sten og eternittag	Drægtighedsstald
8	1.1.8. Drægtighedsstald	ca. 330 m ²	3 m	10°	Gule sten og eternittag	Drægtighedsstald
9	1.1.9. Farestald	ca. 660 m ²	8 m	25°	Elementbyggeri og eternittag	Farestald
10	1.1.10. Ny drægtighedsstald	ca. 500 m ²	8 m	25°	Elementbyggeri og eternittag	Ny drægtighedsstald
11	1.1.11. Ny løbe og drægtighedsstald	ca. 400 m ²	8 m	25°	Elementbyggeri og eternittag	Løbe og drægtighedsafdeling
12	Ny foderlade	ca. 400 m ²	10 m	25°	Elementbyggeri og eternittag	Kornopbevaring
13	Ny kornsilo		ca. 17 m	10°	Stålplader	Kornopbevaring
14	Ny kornsilo		ca. 17 m	10°	Stålplader	Kornopbevaring
15	Halmlade	ca. 100 m ²	5 m	20°	Gule sten og eternittag	

16	Maskinhus	ca. 750 m ²	8 m	25°	Stålplader og eternittag	
17	Gyllebeholder				Betonelementer	Gylleopbevaring
18	Mellemgang	ca. 30 m ²	5 m	25°	Elementbyggeri og eternittag	
19	Stuehus	ca. 260 m ²	8 m	30°	Hvidkalket med eternittag	Beboelse
20	Garage	ca. 80 m ²	6 m	30°	Hvidkalket med eternittag	Garage
21	Fodersilo Brændt					Tages ud af drift
22	Fodersilo Brændt					Tages ud af drift
23	Kornsilo Brændt					Tages ud af drift
24	Kornsilo Pillet ned					Tages ud af drift
25	Hus med oliefyr		ca. 6 m	20°		
26	Vaskeplads					
27	Forrum					
28	Foderlade Brændt					Tages ud af drift

*Grundplan og bygningshøjde er uændret med mindre andet er nævnt

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at den ønskede flytning af de nedbrændte bygninger kan godkendes da afstande til nærmeste naboer vil blive større, end ved den nuværende placering samtidig med, at bygningerne kommer til at ligge i tilknytning til eksisterende bygningsmasse på ejendommen.

Ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygningsmæssige ændringer hos Sønderborg Kommune, inden disse foretages.

Der stilles vilkår om at bygningerne skal opføres som beskrevet i de medsendte tegninger/skitser.

Der stilles desuden vilkår til valg af materialer, jf. afsnit 2.2.

Der gives en frist på 2 år til etablering af nye bygninger.

3.2 Husdyrhold og staldindretning

Landbruget drives som et konventionelt landbrug.

Da ejendommen ligger tæt på samlet bebyggelse, er der ansøgningen indarbejdet en reduktion i dyreholdet fra 1040 søer, 500 slagtesvin og 30.000 smågrise fra 7,2-8,5 kg (i alt 261,51 DE), til 913 søer og 27.500 smågrise fra 7,2-8,5 kg (i alt 220,54 DE). Lugtgenerne for naboerne bliver reduceret i forhold til den nuværende produktion, og overholder dermed kriterierne fastsat i Husdyrloven, jf. afsnit 5.2.

Ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder udgør før og efter ændringen som vist i tabel 3:

Tabel 3. Dyreholdets størrelse

Art	Før ændring		Efter ændring	
	antal	DE	antal	DE
Årssøer	1040	241,69	913	213,31
Smågrise (7,2 – 8,35 kg), årlig produktion	30.000	6,98	0	0
Smågrise (7,2 – 8,5 kg), årlig produktion	0	0	27.500	7,23
Slagtesvin (30-102 kg), årlig produktion	500	12,84	0	0
I alt, DE		261,51		220,54

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem og gulvtype i ansøgt drift.

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Stipladser	Udmugningssystem	Staldsystem, gulvtype
1.1.3	Drægtighedsstald F1	Årssøer	87	Linespil	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
1.1.4	Farestald F2+F3	Årssøer	78	"Træk og slip"	Kassestier, delvis spaltegulv
		Smågrise (7,2 – 8,5 kg)	195	"Træk og slip"	Toklimastald, delvis spaltegulv

1.1.5	Farestald G2+G3	Årssøer	68	"Træk og slip"	Kassestier, delvis spaltegulv
		Smågrise (7,2 – 8,5 kg)	173	"Træk og slip"	Toklimastald, delvis spaltegulv
1.1.6	Løbeafdeling H	Årssøer	148	"Træk og slip"	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
1.1.7	Gyltestald J1+J2	Årssøer	138	Linespil	Løsgående, delvis spaltegulv
1.1.8	Drægtighedsstald T	Årssøer	87	"Træk og slip"	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
1.1.9	Farestald U	Årssøer	90	"Træk og slip"	Kassestier, delvis spaltegulv
		Smågrise (7,2 – 8,5 kg)	230	"Træk og slip"	Toklimastald, delvis spaltegulv
1.1.10	Ny drægtighedsstald	Årssøer	121	Linespil	Løsgående, delvis spaltegulv
1.1.11	Ny løbe+drægtighedsafdeling	Årssøer	63	"Træk og slip"	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
		Årssøer	37	"Træk og slip"	Løsgående, delvis spaltegulv

Der er iblødsætningsanlæg i staldene. Efter hvert hold i farestalden vaskes stalden og desinficeres med et desinfektionsmiddel. p.t. benyttes Nordic Oxydes.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknik:

De nye stalde ønskes (forventes) etableret med:

Drægtighedsstald: Stald med delvis spaltegulv køling af kanalbund og linespil. Stald 1.1.10

Drægtighedsstald: Stald med delvis spaltegulv og reduceret gødningskanal. Stald 1.1.11.

Løbeafdeling: Stald med delvis fast gulv og delvist betonspaltegulv. Stald 1.1.11.

For eksisterende stalde gælder følgende:

Staldafsnit nr.	Gulvtype	BAT jf.
1.1.2	Polte fra 102 til løbning, delvis spaltegulv	BREF
1.1.3	Løbestald, individuel opstaldning, delvis spaltegulv	BREF
1.1.4	Farestald, kassesti, delvis spaltegulv m. støbejern	BAT-byggeblad

1.1.5	Farestald, kassesti, delvis spaltegulv m. støbejern	BAT-byggeblad
1.1.6	Løbestald, individuel opstaldning, delvis spaltegulv	BREF
1.1.7	Drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv beton	BREF
1.1.8	Drægtighedsstald, løsgående, delvis spaltegulv beton	BREF
1.1.9	Farestald, kassesti, delvis spaltegulv m. støbejern	BREF

Sønderborg kommune har vurderet, at det er BAT med 20 % gyllekøling i nybyggede stalde, hvis varmen kan genbruges. Beregninger fra Danfoss Heatpumps viser, at varmen kan bruges i de øvrige staldafsnit. Der er derfor sat 20 % gyllekøling ind i de to nye staldafsnit.

Der udsluses gylle ca. en gang ugentligt i det eksisterende staldanlæg, og aldrig i weekender eller på helligdage. I den nye stald med gyllekøling vil der blive behov for hyppigere udslusning. Danfoss Heatpumps har oplyst, at det er optimalt med maksimalt 10 cm gylle henover kanalbunden med køleslangerne, for at opnå optimalt reduktion i ammoniakafdampning.

De nye staldafsnit forventes at kunne fortsætte i 25-30 år, før der bliver behov for større renoveringer. De øvrige staldafsnit forventes at kunne fortsætte i op til 20 år, før der bliver behov for større renoveringer.

Ansøger oplyser følgende om fravalg af bedste tilgængelige staldteknik:

I eksisterende byggeri vil omkostningerne til at etablere gyllekøling og luftrensning, være så store, i forhold til gevinsten, at det ikke vurderes at være proportionalt.

Når staldene en gang skal renoveres, vil der blive taget højde for, hvilke muligheder der er for at leve op til det, som på det tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Miljømyndighedens vurdering

Det maksimale antal DE på 220,54 må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden og det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

For at sikre mindst mulige gener fra lugt samt at gyllekølingsanlægget kører optimalt, stilles der vilkår om at der skal udsluses gylle engang ugentligt, dog ikke i weekender og på helligdage. Der stilles endvidere vilkår til at der maksimalt må stå 10 cm gylle i de kanaler hvori der er installeret gyllekøling.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. I stalde med delvis spaltegulv vurderer Sønderborg Kommune, at det skal være minimum 30 % fast gulv, for at der er tale om BAT. Der stilles derfor vilkår herom.

Ændringer af staldindretning må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

3.3 Ventilation

Ansøgers oplysninger om ventilation fremgår af tabel 5. Placering af afkast fremgår af bilag 1.2.

Tabel 5. Oplysninger om ventilation.

Stald nr.	Ventilationstype	Maksimal ventilation i m ³ /h	Antal afkast	Placering af afkast
1.1.2.	Undertryk	2 x 3.500*	2	ca. 1 m over tagryg
1.1.3.	Undertryk	1 x 16.000	1	ca. 1/2 m over tagryg
1.1.4.	Undertryk	2 x 17.566	4	ca. 1/2 m over tagryg
1.1.5.	Undertryk	6 x 3.250*	6	ca. 1/2 m over tagryg
1.1.6.	Undertryk	4 x 4.300*	4	ca. 1/2 m over tagryg
1.1.7.	Undertryk	2 x 11.500*	2	ca. 1 m over tagryg
1.1.8.	Diffus	2 x 5.600*	2	ca. 1 m over tagryg
1.1.9.	Diffus	2 x 21.380	4	ca. 1 m over tagryg
1.1.10.	Undertryk	3 x 3.670*		1 m over tagryg
1.1.11.	Undertryk	2 x 5.000*		1 m over tagryg

* Beregnet max. ventilation.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Der er temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Ventilatorerne efterses og rengøres jævnligt.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

For at minimere risiko for gener for omkringboende fra ventilationssystemet stilles der vilkår om, at ventilationsafkast fra nye bygninger (1.1.10 og 1.1.11) skal ske lodret gennem skorsten uden afdækning. Der stilles desuden vilkår om, at så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås. De samme vilkår videreføres for eksisterende afkast fra miljøgodkendelse fra 2006.

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug stilles der vilkår om, at ventilationsarrangementerne skal holdes rene og serviceres jævnligt og der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlægget

For at sikre naboer der ligger forholdsvist tæt på ejendommen. Mod unødige lugtgener, stilles der også vilkår om at ventilationen skal rengøres minimum en gang halvårligt. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i 5 år og forevise miljømyndigheden på forlangende.

Det er miljømyndighedens vurdering at ventilationen af staldene lever op til BAT når de stillede vilkår efterleves.

Ændringer af ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

3.4 Fodring

Der anvendes sojaskrå og mineralblandinger, som på ejendommen blandes med korn fra egen produktion. Sojaskråen læsses i et påslag og snegles op i en indendørs silo i bygning 12, hvorfra det snegles ind i blandekaret. I blandekaret blandes det med kornet, som fra de udendørs siloer 13 og 14 snegles til kværnen og videre til blandekaret. I blandekaret tilsættes vand og mineralblandinger, hvorefter foderet pumpes rundt i stalden.

Mineralblandinger kommer i bigbags, og opbevares i bygning 12.

Ansøger vurderer, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet, da det hele foregår indendørs i bygning 12.

I forbindelse med høst og indvejning af korn i siloerne, vurderer ansøger, at der med siloernes placering i forhold til naboer (ca. 160 m til nærmeste nabo, som ikke har landbrugspligt), kun vil være begrænsede støvgener fra håndteringen af korn.

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal.

For at leve op til Miljøstyrelsens Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug med konventionelt hold af søer med produktion af smågrise til 7,2 kg (gyllebaserede staldsystemer) samt de tilsvarende vejledninger for produktion af smågrise og slagtesvin, har ansøger valgt at foderkorrigere.

Foderkorrektionen er indtastet som 142,6 g råprotein pr. FE, da det er nemmere at ændre i råprotein end at ændre i antal FE pga. FE-fordelingen mellem dyr i farestalde og løbe-/drægtighedsstalde. Med maksimalt 29 grise pr. årssø og en fravænningsvægt på 7,2 kg bliver foderkorrektionen på:

$$((\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE}) / 6250) - 1,50 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \text{ kg N pr. kg tilvækst}) / 27,2 = ((1442 \times 140,7) / 6250 - 1,5 - (29 \times 9 \times 0,024)) / 27,2 = 0,970.$$

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Ansøger vurderer, at der anvendes foder med et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF), jf. tabel 6.

Tabel 6. Vejledende niveauer for råprotein og fosfor i BAT-foder.

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
So	drægtighed	13-15	0,43-0,51
So	diegivning	16-17	0,57-0,65

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af f.eks. højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne.

For at kunne dokumentere, at foderniveauet er på niveau med det forventede stilles vilkår om, at blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes mindst fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Der stilles vilkår om, at ansøger skal dokumentere foderets indhold af råprotein og samlet fosforindhold for at sikre at der sker en god udnyttelse af det tilsatte fosfor i foderet.

Der stilles vilkår om en type 2 korrektion med en korrektionsfaktor på maksimalt 0,970 for søerne. Korrektions faktoren skal beregnes som et gennemsnit over 3 år og skal beregnes af konsulenten i forbindelse med gødningsregnskabet.

Dokumentation skal gemmes i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Derudover stilles der vilkår om at foderet skal indeholde tilstrækkeligt omsætteligt fytase.

Det vurderes, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, hvis ovennævnte vilkår overholdes.

3.5 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af energi og vand som angivet i tabel 7.

Tabel 7. Forbrug af energi og vand.

Middel	Før ændring mængde pr. år	Efter ændring mængde pr. år
El til produktionen	290.000 kWh	290.000 kWh
Fyringsolie, stald	30.000 L	10.000 L*
Fyringsolie, stuehus	4.000 L	4.000 L*
Dieselolie	46.000 L	46.000 L
Vandforbrug, drikkevand i produktionen	8.000 m ³	7.200 m ³

Vandforbrug til vask af stalde	400 m ³	400 m ³
Vandforbrug til vask af maskiner	50 m ³	50 m ³
Vandforbrug til sprøjtning m.v.	400 m ³	400 m ³

* forbruget af fyringsolie i efter-situationen er afhængig af, hvor meget varme, der kan trækkes ud af gyllekølingen.

Elektricitet anvendes til ventilation, gyllepumpning, gyllekøling samt belysning. Bedriftens årlige elforbrug til ejendommens drift forventes at være uændret i ansøgt drift. Det årlige elforbrug forventes at være 290.000 kWh.

Stalden forsynes af vand fra Sydals Øst Vandforsyning (Skovby Vandværk). Bedriftens årlige vandforbrug til ejendommens drift forventes at falde fra 8.850 m³ til 8.050 m³ fra nudrift til ansøgt drift. Faldet skyldes reduktion i dyreholdet.

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

Alle stalde er isolerede. For at spare på energien er der automatisk tænd og sluk på belysningen. Lyset er tændt ca. 16 timer om dagen.

Ventilatorerne efterses og rengøres jævnligt. Der føres journal over dette med anførsel af dato. Der er temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Virksomheden har fået energirådgivning af ESS – resultatet af et besøg var, at der ikke er mulighed for at opnå væsentlige besparelser gennem ændringer (citat miljøgodkendelse fra 2006).

Det etableres gyllekøling i den nye drægtighedsstald (1.1.10.), varmen herfra genvindes til opvarmning af farestalden, hvilket giver et reduceret olieforbrug.

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Vandbesparelse opnås ved, at der ved drikkeventilerne er installeret drikkekopper. Desuden vaskes stalde med højtryksrensere og koldt vand. Vask med højtryksrensere er vandbesparende. Staldene sættes i blød vha. iblødsætningsanlæg, hvilket minimerer vandforbruget ved vask.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af iblødsætningsanlæg og vask med højtryksrensere samt drikkekopper). Vandforbruget måles ikke som sådant, men tjekkes løbende (ca. en gang om måneden). Staldene kontrolleres dagligt, og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Miljømyndighedens vurdering

I henhold til "Håndbog for svinehold 2008" er det årlige elforbrug for en tilsvarende produktion godt 500.000 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift er derfor meget lavere end normen.

Virksomhedens El-forbrug skal registreres i førnævnte driftsjournal en gang årligt.

Virksomheden har fået energirådgivning af ESS – resultatet af et besøg var, at der ikke er mulighed for at opnå væsentlige besparelser gennem ændringer (citat miljøgodkendelse fra 2006). Der stilles

derfor ikke vilkår om et energieftersyn på ejendommen.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst fem år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 7, at det forventede vandforbruget vil være knap 9.000 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til "Håndbog for svinehold 2008" er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion ca. 9.200 m³ vand +/- 25 %. Det vurderes derfor, at vandforbruget på ejendommen ligger inden for normtallene. For at sikre en god udnyttelse af vandressourcen stilles der vilkår om, at hvis vandforbruget stiger over 10.000 m³ årligt, skal ansøger indsende redegørelse til kommunen om, hvorfor vandforbruget er steget og hvilke tiltag der planlægges brugt til at nedbringe vandforbruget.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om, at forbruget af vand skal registreres årligt, således det er muligt at følge forbruget og dermed lave en indsats, hvis forbruget stiger.

Det er miljømyndighedens vurdering af virksomhedens lever på til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis ovenstående vilkår overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

3.6 Spildevand

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Læs mere i afsnit 4.1. Tabel 8 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 8. Oversigt over spildevand.

Spildevandstyper	m ³ /år før ændring	m ³ /år efter ændring	Afledes til	Renseforanstaltning
Gylle inkl. rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	6.694 m ³	5.676 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Vaskevand fra vaskeplads	35 m ³	65 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Regnvand fra vaskeplads	35 m ³	35 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra stald	50 m ³	50 m ³	Offentlig kloak	Ingen
Sanitært spildevand fra stuehus	250 m ³	250 m ³	Offentlig kloak	Ingen
Tagvand	3.220 m ³	3.990 m ³	Ledes via dammen ved indkørslen til "Åtebæk"	Ingen

Bilag 1.1 viser et oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen.

Ansøger har indsendt en udfyldt ansøgning om tilladelse til udledning af overfladevand. Ansøgningen behandles af sønderborg Kommunes afdeling for Vand og Jord og meddeles sammen med denne godkendelse.

Vaskeplads

Vask af landbrugsmaskiner sker på eksisterende vaskeplads, som er godkendt i forbindelse med meddelelse af miljøgodkendelse i december 2006. Vaskepladsen har afløb til gyllebeholder.

Udvendig vask af sprøjten foregår på vaskepladsen. Indvendig rengøring af sprøjten foregår i marken.

Fyldning af sprøjten foregår i bygning 17 fra vandtank placeret i bygning 16. Påfyldning af kemikalier foretages i marken, med kemikaliefyldeudstyr monteret på sprøjten.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at vask af maskiner og lignende skal foregå på vaskepladsen, der minimum skal være to m bredere og to m længere, end den største maskine der vaskes på pladsen. Vilkåret stilles for at sikre mod risikoen for forurening med gødningsrester eller lignende.

Vilkårene til vaskepladsens indretning i miljøgodkendelsen fra december 2006 videreføres i denne miljøgodkendelse.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at afledning af sanitært spildevand og tagvand fra driftsbygninger samt andet overfladevand til dræn/vandløb, nedsivning eller lignende ikke er omfattet af denne miljøgodkendelse, men kræver særskilt tilladelse fra Sønderborg Kommune. Ansøger har ansøgt om tilladelse til udledning af tagvand m.v. Sønderborg Kommune, afdeling Vand & Jord, behandler ansøgningen. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om, at der skal kunne opnås en særskilt udledningstilladelse.

Vurdering af spildevandsafledning til overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, men det indgår i vurdering af ansøgningen, om det kan forventes, at der kan findes en tilfredsstillende løsning for spildevandshåndteringen.

Med den nye bekendtgørelse om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler er der stillet krav om, at landbrugsbedrifter skal anmelde, at de udbringer gylle indeholdende vand fra vask af sprøjter eller spild fra påfyldning af sprøjter. Hvis det fremover bliver aktuelt at påfylde eller vaske marksprøjte på vaskepladsen, skal dette anmeldes til kommunen, og der skal indhentes tilladelse til at udbringe gyllen på arealerne.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.

Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

Der stilles vilkår om at bekæmpelsesmidler kun må opbevares i den oprindelige emballage.

3.7 Affald

Tabel 9 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 9. Affald.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Maskinhus	Transporterer selv	Genbrugsplads	250 l	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	Maskinhus	Transporterer selv	Containerplads	10 stk.	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	Maskinhus	Transporterer selv	Containerplads	2 stk.	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	Kemikalierum i maskinhus?	Transporterer selv	Containerplads	Normalt ingen	20.01.19	05.12
Spraydåser	Forum	Transporterer selv	Containerplads	100 stk.	15.01.10	23.00
Medicinrester	Forum	Transporterer selv	Apotek	Normalt ingen	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	Forum	Transporterer selv	Apotek	10 kanyledunke	18.02.02	66.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Dagrenovation	K.E. Heissel	Ukendt	Container tømmes hver 14. dag	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Dagrenovation	K.E. Heissel	Ukendt	Container tømmes hver 14. dag	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer	Forum	Transporterer selv	Containerplads	ca. 30 stk.	20.01.21	79.00
Jern og metal	Maskinhus	Transporterer selv	Containerplads	ca. 500 kg	02.01.10	56.20
Tomme olietromler og olietanke	Maskinhus	Transporterer selv	Containerplads	1	15 01 04	
Tomme medicinglas	Forum	Transporterer selv	Containerplads	ca. 75 stk.	15.01.07	51.00
Døde dyr	Daka-plads	DAKA	DAKA	ca. 50 containere og 50 søer	02.01.02	66.00

Døde dyr blive lagt på en fast plads med afskærmning ved indkørslen til ejendommen (se bilag 1). Dyrene vil blive opbevaret under en kadaverkap, således hunde og katte ikke kan komme i kontakt med de døde dyr. Pladsen afskærmes med mur eller beplantning, dels af hensynet til udsyn og dels for at skabe skygge for at holde temperaturen nede. DAKA afhenter efter aftale.

Efter reduktionen af besætningen forventes antallet af dyr leveret til destruktion at blive på ca.50 dyr pr. år og ca. 50 containere (smågrise) pr. år.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre en korrekt affaldshåndtering stilles vilkår til håndtering og bortskaffelse af rester af bekæmpelsesmidler og opbevaring af farligt affald mv.

Vilkårene vurderes at være tilstrækkelige til at forhindre gener for omgivelserne og forurening fra affald.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ og forskrift for farligt erhvervsaffald*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal aflevere på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal aflevere som farligt affald – fx på en af ASA´s containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Der stilles vilkår om, at der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer.

3.8 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.5.

Tabel 10 viser en oversigt over forbruget af råvarer og hjælpestoffer.

Tabel 10. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer.

Middel	Før ændring mængde pr. år	Efter ændring mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	30.000 L	10.000 L*
Dieselolie til produktionen	46.000 L	46.000 L
Fyringsolie til beboelse	4.000 L	4.000 L*

* forbruget af fyringsolie i efter-situationen er afhængig af, hvor meget varme, der kan trækkes ud af gyllekølingen.

Ejendommens tankanlæg og placering fremgår af tabel 11.

Tabel 11. Tankanlæg.

Anvendes til	Størrelse	Fremstillingsår	Tanknr.	Placering
Dieselolie	5.900 l	1996	38296	Indendørs i bygning 16
Fyringsolie	5.900 l	1996	61528	Udendørs ved bygning 25

Dieselolietanken står inde i bygning 16, der er fast gulv under tanken, og en støbt kant rundt.

Alle sprøjtemidler opbevares i aflåst kemikalierum uden gulv afløb, i bygning 16. Åbnet emballage står i svejsede jernkasser.

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af energi og vand behandles i afsnit 3.5.

Der er ikke angivet nøjagtigt hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden. For at sikre mod forurening fra spild af flydende handelsgødning, stilles der vilkår om, at det skal opbevares i tanke på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over energiforbrug (el, fyringsolie, dieselolie).

For at minimere risikoen for forurening, stilles vilkår i forhold til håndtering af smøremidler, kemikalier, medicin samt tankning af diesel.

Det vurderes, at olietanke på et husdyrbrug, der godkendes efter Husdyrloven § 12, er omfattet af Olietankbekendtgørelsen. Der er stillet vilkår, som supplement til kravene i Olietankbekendtgørelsen om, at håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord og grundvand. Vilkår er videreført fra miljøgodkendelse fra 2006.

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olietankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

3.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ansøger har redegjort for mulige driftsforstyrrelser og uheld.

Ved overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholdere aktiveres en kontakt, som er placeret i stalden med udsyn til gyllebeholderen. Under udpumpning skal der i stalden trækkes propper i gyllekanalerne, for at gyllen kan komme ud. Der kan således ikke ske overløb med gylle, blot fordi pumpen startes.

Det tjekkes løbende, om der er plads i gyllebeholderne før overpumpning. Forbeholderen er placeret i et niveau i forhold til gyllekanalerne, så det ikke er muligt at få overløb fra forbeholderen.

Der er ingen faste rør eller pumper til overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn. Der er heller ikke spjæld mellem forbeholder og gyllebeholder.

I forbindelse med udbringning af gylle vurderes vejret før udbringning, så der ikke køres ud, hvis der er risiko for store nedbørsmængder. Ingen af arealerne har hældning direkte ned til vandløb eller hav.

Skulle uheldet være ude og gyllebeholderen bryder sammen eller overfyldes ved en fejl vil gyllen løbe ad grusvejen indtil det vil løbe mod syd gennem haven ned til regnvandsmagasinet ved indkørslen, hvor det vil kunne stoppes, ved at afløbet blokeres med jord. I værste fald kan gyllen ende i "Åttebæk". Det vurderes, at der er ekstrem lille sandsynlighed for, at dette vil ske. Dels er gyllebeholderen omfattet af tiårsbeholderkontrolordningen og eventuelle fejl og mangler udbedres løbende, dels vil der være gode muligheder for at standse gyllen inden den kommer til Åttebæk.

I forbindelse med f.eks. sygdomsudbrud med efterfølgende restriktioner over for svineflytninger eller slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Tanken til fyringsolie er placeret ved bygningen med oliefyr. I det sydvestlige hjørne af maskinhuset er placeret en dieseltank nedsænket i en beton kasse.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Sønderborg Kommune vurderer, at der er følgende risici for forurening:

- Håndtering af kemikalier
- Olietanke
- Påfyldning af diesel
- Uheld med transport af husdyrgødning, herunder overlæs som kan medføre spild på transportveje

Der er stillet vilkår om håndtering af kemikalier, olietanke og påfyldning af diesel i tidligere afsnit.

For at mindske risikoen for uheld som følge af spildt husdyrgødning, stilles vilkår om at et eventuelt spild skal fjernes.

Der er ikke udarbejdet en beredskabsplan i forbindelse med ansøgningen om godkendelse. Der stilles derfor vilkår om, at der skal udarbejdes og indsendes en beredskabsplan til Sønderborg Kommune senest en måned efter ibrugtagning af de nye stalde. Beredskabsplanen skal være udformet på et sprog, som de ansatte forstår, og den skal være kendt af virksomhedens ansatte. Beredskabsplanen skal være let tilgængelig og opdateres efter behov, dog minimum hvert 2. år.

Beredskabsplanen skal beskrive, hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand

- Udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholder ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage m.v.
- Udslip og spild af kemikalier eller olie
- Spild af pesticider og sprøjtevæske ved opbevaring, håndtering eller fejlbetjening af sprøjteudstyr
- Strømsvigt, hvorved bl.a staldventilationen standser

4 Gødningsproduktion og –håndtering

4.1 Gødningstyper, mængder og opbevaring

Tabel 12 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion. Der er i ansøgningen angivet flere alternative modtagere, som kan benyttes i stedet for de i tabellen nævnte.

Tabel 12. Oversigt over husdyrgødning.

Gødningstype	DE
Gylle, Vibøgevej 32-34	220,54
Gylle, Øvrige ejendomme	383,3
Modtaget husdyrgødning	0
Modtaget anden organisk gødning	
Kær Bygade 20, 6400 Sønderborg	-52,00
Vibøgevej 36, 6470 Sydals	-36,6
Tandsgårdvej 6, 6470 Sydals	-91,00
Søen 2, 6470 Sydals	70,0
Kegnæsvej 84, 6470 Sydals	5,20
	51
I alt til rådighed	349,04

Der er indsendt en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede gødningsmængde (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand samt vaskevand og regnvand fra vaskeplads) er i alt 5.756 m³ pr. år. Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 5.040 m³, hvilket svarer til 10,5 måneders opbevaring. Der findes 1 gyllebeholder på ejendommen. Dens placering kan ses på situationsplan, bilag 1.

Tabel 13 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk. De i parentes viste procentsatser, er fordelingen i de lejede beholdere (indtastes ikke i www.husdyrgodkendelse.dk).

Tabel 13. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Beholderkontrol	Overdækning	% før	% efter
Gyllebeholder	1.200	1985	2001	Naturlig flydelag	27	27
Eksisterende kanaler	450					
Fortank	90	1985		Betonlåg		
Gyllebeholderkapacitet Pommersgård 2*	1.000	2001		Naturlig flydelag	(22)	(22)
Gyllebeholderkapacitet Lebøl/Ensøhed**	2.300	1984	2004	Naturlig flydelag	(51)	(51)
I alt	5.040					

* Gyllebeholder på denne ejendom ejes af ansøger

**Ejendom ejes af ansøger

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Der er tale om:

- stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholdernes bund og vægge er tætte
- der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning

- beholderne er overdækket med telt eller naturligt flydelag (sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning)
- beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen

Ansøger oplyser følgende om fravalg:

Ingen oplysninger.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Pumpe og gyllevogn skal ved brug altid være under opsyn og eventuelt spild skal opsamles og ledes til gyllebeholder. Efter udbringning på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på veje. Der skal altid kunne fremlægges mark – og gødningsplaner, som kan dokumentere, at gødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt. Vilkår er videre ført fra miljøgodkendelse fra 2006.

I miljøgodkendelse fra 2006 er der stillet vilkår om, at der skal være en læsseplads for gyllevogne ved gyllebeholder. Dette vilkår videreføres med tilføjelse om, at såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om læsseplads.

For at mindske risikoen for forurening og sikre der til enhver tid er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, stilles der vilkår om opbevaringskapacitet. Ændringer i opbevaringsaftaler skal skriftligt meddeles miljømyndigheden. Vilkår er videreført fra miljøgodkendelse fra 2006.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen og at der med veletablerede flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med 10,5 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

Der stilles vilkår om, at der i forbindelse med udarbejdelsen af mark- og gødningsplan skal laves et lagerregnskab for den efterfølgende planperiode, der dokumenter, at der er opbevaringskapacitet frem til den 1. april.

4.2 Gyllekøling

Sønderborg kommune har vurderet, at det er BAT med 20 % gyllekøling i nybyggede stalde, hvis varmen kan genbruges. Beregninger fra Danfoss Heatpumps viser, at varmen kan bruges i de øvrige staldafsnit. Der er derfor sat 20 % gyllekøling ind i de to nye staldafsnit.

I ansøgningen er indsat oplysninger vedrørende ammoniakreduktion og driftstid for gyllekølingsanlægget. Disse oplysninger fremgår af tabel 14.

Tabel 14. Gyllekøling- ammoniakreduktion og driftstid.

Stald	Driftstimer pr. år for anlæg	Gennemsnitlig ammoniakreduktion over året
-------	------------------------------	---

		(8.760 timer)
1.1.10 Ny drægtighedsstald	8.760	20
1.1.11 Ny løbe+drægtighedsafdeling	8.760	20

Der er oplyst følgende vedrørende gyllekummearealer i de nye staldafsnit:

1.1.10: 128 m² (linespil)

1.1.11: 368,5 m² ("træk og slip")

På baggrund heraf kan nødvendig køleeffekt beregnes ud fra Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009. Den beregnede køleeffekt fremgår af tabel 15.

Tabel 15. Nødvendig køleeffekt

Stald	Nødvendig køleeffekt pr. m ² (W/m ²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)	Køling pr. år (kWh)
1.1.10 Ny drægtighedsstald	14,45	1,85	16.206
1.1.11 Ny løbe+drægtighedsafdeling	21,92	8,08	70.781
I alt	-	9,9	86.987

Overskudsvarme genbruges til opvarmning af gulve i farestald samt til opvarmning af mandskabsrum og stuehus, jf. bilag 1.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der komme til at løbe slanger med kølevæske i jorden uden for staldene. Dette skal godkendes særskilt af Sønderborg Kommune, Afdeling Vand og Jord i henhold til § 19 i Miljøbeskyttelsesloven. § 19 tilladelse er udarbejdet og meddelt samtidig med denne miljøgodkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der med gyllekølingsanlægget opnås den forudsatte ammoniakreduktion, stilles der vilkår om etablering af anlægget samt vilkår til indretning og drift.

Inden staldene tages i brug, skal der fremsendes beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i tabel 15. Der skal desuden udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumper kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på 20 % som angivet i ansøgningen, da anlægget er dimensioneret i henhold til Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009.

Det vurderes desuden, at det er sikret at overskudsvarmen fra gyllekøling bliver udnyttet.

4.3 Udbringning af husdyrgødning

Gyllen køres ud med slæbeslanger (25 m³ gyllevogn).

Det er en maskinstation, der står for udbringningen af gyllen.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud enten på veletablerede afgrøder, eller mens det er koldt og stille vejr, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene. Ved frossen forstås både bundfrossen og overfladefrossent areal.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage. Inden udbringning påbegyndes varsles naboerne så vidt muligt ved hjælp af SMS besked.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at det er BAT ikke at køre gødning ud på frossen jord. Der stilles derfor vilkår om, at der ikke må køres gylle ud på et vandmættet, oversvømmet, bundfrossen eller snedækket areal.

For at reducere generne for omboende, stilles der vilkår om, at der ikke må køres gylle ud på, lørdage samt søn- og helligdage. Vilkåret er videreført fra miljøgodkendelse fra 2006.

Kommunen gør opmærksom på at EU's biproduktforordning (1774/2002EF) veterinærmæssigt stiller krav til transport af "biprodukter" mellem flere ejendomme, herunder "gylle og indhold fra fordøjelseskanalen", der skal transporteres i "hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer". Det er Fødevarestyrelsen der fører kontrollen med denne forordning.

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning. Der vurderes, at ejendommen lever op til kravene for BAT for udbringningsteknik, når ovenstående vilkår efterleves.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 25 % (beregningsgrundlag 01-2009-A) af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra staldventilationen og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen, viser at ammoniakemissionen fra nudriften er 3.325 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 2.773 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en et fald i ammoniakfordampningen på 552 kg kvælstof pr. år.

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 25 % (beregningsgrundlag 10-2009-A) af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Beregninger, der er foretaget ud fra beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen. Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrgodkendelsesloven har fastlagt.

Ansøger lever til ammoniakreduktionskravet ved at køle gyllen i staldene 1.1.10 og 1.1.11. Gyllekølingen skal køre med en effekt på 20 %, svarende til 8760 driftstimer per år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at etablere gyllekøling. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningskemaet.

Ammoniakreduktionskravet er overopfyldt med 80 kg N per år. Ansøgningen er indsendt med et krav om 25 % reduktion af ammoniakemissionen.

Siden ansøgningen er modtaget er der dog stillet skrappe krav til anvendelse af BAT. Miljøstyrelsen har i den forbindelse - for at kunne fastlægge et BAT-niveau for svineejendomme - udsendt vejledende emissionsgrænseværdier ("standardvilkår") for bl.a. søer, slagtesvin og smågrise. Ejendommen lever op til niveauet - se mere i afsnit 7.2.

Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke skal stilles yderligere vilkår til den samlede ammoniak emission for ejendommen.

Beskyttet natur

I de følgende afsnit behandles beskyttet natur opdelt i § 3 natur, § 7 natur, Natura 2000 samt Bilag IV-arter og rødlistearter.

§ 3 natur

Den beskyttede natur inden for 1000 meter fra anlægget, er vist i bilag 10.

For at vurdere anlæggets påvirkning af beskyttet natur (ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 – de såkaldte § 3-områder), har Sønderborg Kommune besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. En lang række lokaliteter er blevet gennemgået. Bilag 10 viser en oversigt over lokaliteterne.

Skov- og Naturstyrelsen har i deres ”Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug” fra 2003 (2005) vurderet, at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige. Det gælder såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder, og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet.

Tabel 16 viser den beregnede ammoniakdeposition i udvalgte naturpunkter. Bilag 10 viser en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen.

Beregningerne er baseret på en ammoniakemission fra husdyrbruget ved Vibøgevej 32 - 34 ca. 2852 kg N/år efter ændringen, en meremission på ca. **-681,52 kg N/år** i forhold til før ændringen.

Der er imidlertid sket en mindre projektilpasning, hvorefter den samlede emission var 2643,31 kg N per år og et fald i emission af ammoniak på 681,52 kg N per år i forhold til før ændringen af produktionen. Da projektilpasningen har medført et fald i den samlede emission og meremissionen er depositionsregningerne ikke genberegnet. Det forudsættes, at depositionen er faldet som følge af mindre emission fra anlægget.

Tabel 16. Oversigt over beregninger af total deposition og merdeposition til naturpunkter

Naturpunkt	Afstand (m)	Retning (°)	I alt (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
1194	650	Nordøst	0,37	-0,1
1202	475	Sydøst	0,41	-0,1
1208	575	Øst	0,57	-0,1
1212	375	Nord	0,77	-0,1
1213	375	Nord	0,62	-0,1
1214 skoveng	400	Nordvest	1,18	-0,1
1226 sø	50	Syd	7,27	-3,2

Naturtyper, som påvirkes af kvælstof fra luften, kan ændre fysisk karakter som følge af ændringer i plantesamfundene. Ofte vil en næringsberigelse resultere i en øget biomasseproduktion. Ved manglende naturpleje er resultatet tilgroning.

Naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttet mod tilstandsændringer. Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering. Undersøgelser viser, at den vejledende registrering af beskyttet § 3 natur blot omfatter 2/3 af de arealer, som opfylder kriterier for beskyttelse.

I besigtigelsespunkt 1226 (sø) der ligger 50 meter syd for ejendommen er der beregnet en samlet deposition på 7,27 kg/N/ha/år og en merdeposition på ca. -3,2 kg/N/ha/år. 1226 er antagelig et gammelt gadekær der gennem en længere årrække har fungeret som regnvandsbassin for Vibøgevej 32 – 34. Gadekæret er meget stærkt eutrofieret og brinkerne er delvist bygget op af beton. Det vurderes ikke at der er bilag IV-arter, fredede arter eller andre væsentlige naturinteresser knyttet til vandhullet.

Der er desuden foretaget beregninger i punkt 1214 der vurderes at blive belastet med mere end 1 kg N/ha/år, der er dog ingen merbelastning af området. Lokalitet er en lille vældpåvirket skoveng der ligger i tilknytning til Vibæk og til et lille tilløb til Vibæk samt en lille artsrig stævningskov. Der er flere mindre vandhuller tæt på området og det vurderes, at engen er et potentielt levested for Stor Vandsalamander.

Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen er der nyregistreret 1,33 ha fordelt på 7 arealer, der vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Inden for bufferzonen findes der i alt op mod 3,4 ha beskyttet natur, hvoraf ca. 1,3 ha er nye registreringer.

Miljømyndighedens vurdering

Der er i forbindelse med sagsbehandlingen beregnet ammoniakdeposition i naturlokaliteterne omkring ejendommen. Beregningerne viser, at påvirkningen falder for alle lokaliteter. Se tabel 16.

Da flere af de naturlokaliteter i tabel 16 indeholder bilag IV-arter bliver der stillet vilkår til dem. Læs mere om dette i afsnit 6.7.

§ 7 natur

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) af en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to ejendom eller flere ejendomme.

Nærmeste § 7 naturareal jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug ligger ca. 5 km syd for ejendommen. Der er tale om et overdrevarsareal på Kegnæs. Da overdrevet ligger mere end 4000 meter fra anlægget indgår ammoniakdepositionen i baggrundsbelastningen for området. Den specifikke påvirkning fra produktionen på Vibøgevej 32-34 kan derfor ikke beregnes.

Sønderborg Kommune har besigtiget naturen i en zone på 1000 meter fra anlægget. Ved den aktuelle gennemgang af 1000 meter zonen blev der ikke registreret naturarealer omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte projekts påviselige andel af den luftbåren N-belastning af nærmeste § 7 området vil

være marginal og da ammoniakfordampningen mindskes ved den godkendte ændring sker der ingen beregningsmæssig øget N-deposition i § 7 området.

Det vurderes derfor, at ændringen ikke selvstændigt vil have væsentlig negativ effekt i forhold til § 7 arealer.

Det vurderes, at ændringen af produktionen ikke selvstændigt vil have væsentlig negativ effekt i forhold til § 7 arealer. Der stilles derfor ikke vilkår.

Natura 2000

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Husdyrgodkendelsesloven regulerer i § 7 aktiviteter nær (indenfor 300 m) særligt følsomme naturtyper med vægt på arealer indenfor Natura 2000.

Der er ikke registreret særligt følsomme naturtyper indenfor de nærmeste 300 meter Vibøgevej 34. Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til den ansøgte ændring på Vibøgevej 32-34 i Sønderborg Kommune er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov (H83), som ligger ca. 8,8 km nordvest for ejendommen.

Udpegningsgrundlaget for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83) er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- Hængesæk og andre kærsumfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandeskove på mere eller mindre rig muldjord
- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Det næst nærmeste terrestriske Natura 2000 område er Lille skov og Troldmose (H189), som ligger ca. 12,7 km Nordøst for ejendommen.

Udpegningsgrundlaget for Lilleskov og Troldmose (H189) er:

- Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*),
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*),
- Flerårig vegetation på stenede strandenge,
- Strandenge,
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på morbund uden kristtorn,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingskove på mere eller mindre rig jordbund

- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Miljømyndighedens vurdering

Med henvisning til de store afstande og den eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden vurderes det, at projektets bidrag til luftbåren N-belastning i de førnævnte habitatområder ikke har nogen betydning.

Bedriftens påviselige andel af den luftbåren N-belastning af terrestriske naturtyper i habitatområderne vil være marginal og øget ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i habitatområderne.

Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt ikke vil have en negativ påvirkning på bevaringsstatus i disse Natura 2000 områder. Der stilles derfor ikke vilkår.

Stævningskove

Stævningsskovene er en kulturpræget skovtype, der er opstået gennem vedvarende stævnning af den oprindelige naturskov og har ofte potentiale for at rumme store naturværdier og en høj artsdiversitet. Årsagen til stævningsskovens høje naturværdi skal findes i skovens århundrede lange historie og en ekstensiv drift, hvor der typisk ikke har været foretaget dyrkningstiltag som anvendelse af pesticider, kørsel med tunge maskiner eller dræning og den direkte menneskelige påvirkning har været begrænset til de gennemførte stævninger, der giver lys til skovbunden og skaber en artsrig bundflora. Selvom skoven ikke har været stævnet i mange år, mener man, at skovens naturværdier kan genskabes ved at gennemføre stævnning i op til 60-70 år efter seneste stævnning. Frøene ligger i skovbundens frøpulje, og når der igen kommer lys til bunden, vil arterne atter spire og blomstre. Visse orkidearter trives nogenlunde i selv kraftig skygge.

Stævningsskoven udgør en meget lille andel af Danmarks samlede skovareal. Als er sammen med Fyn og Langeland de steder i landet, hvor man mener, der findes mest bevaret stævningskov. På Als kan 364 ha, hvilket svarer til 15 % af øens samlede skovareal karakteriseres som stævningskov, men stævningen sker kun i meget begrænset omfang. Stævningsskovene på Als kan derfor betegnes som værende af national betydning.

Indenfor 1000 meter zonen for Vibøgevej 32 – 34 er der registreret 3 stævningskove. Lokalitet 1217 og 1218 (nr. 65 i stævningsskovsregistreringen), lokalitet 1200 (nr. 67 i stævningsskovsregistreringen) og lokalitet 1224 (nr. 68 i stævningsskovsregistreringen).

Lokalitet 65 består overvejende af askestævningskov med en forholdsvis varieret skovbundsflora. Stævningsskoven har varierende fugtigbundsforhold og ligger overvejende i en smal og stejl slugt omkring et mindre tilløb til Vibæk. Lokalitet 67 er en askestævningskov med en varieret skovbundsflora. Skoven ligger på forholdsvis veldrænet jord i fladt terræn. Det fremgår af amtets stævningsskovsregistrering at der tidligere er fundet den fredede orkidé Tyndakset Gøgeurt i skoven. Lokalitet 68 består af en blandet aske- og ellestævnning med islæt af en række andre træarter. Området har varierede fugtigbundsforhold og ligger i en smal og stejl slugt omkring vandløbet Åttebæk.

Ved gennemgang af naturen inden for 1000 meter zonen er der fundet yderligere 2 mindre stævningskove (besigtigelsespunkt 1212 og 1225). Begge skove består overvejende af askestævningskove beliggende på skrænter ned til vandløb. Skovene har varierede fugtigbundsforhold og en meget varieret skovbundsflora. På lokalitet 1225 blev der fundet en lille bestand af den fredede orkidé Tyndakset Gøgeurt. Det vurderes dog at begge lokaliteter potentielt

set kan være levested for andre orkidéer som f.eks. Skov-Gøgelile, Skov-Hulllæbe og Ægbladet Fligblæbe.

De 2 nærmeste stævningsskove lokalitet 1212 og 1225 vurderes begge, at blive påvirket med mellem 0,5 og 1 kg N/ha/år, og et beregnet fald i belastningen på 0,1 kg N/ha/år. Ingen af stævningsskovene vurderes således, at blive påvirket væsentligt af det ansøgte projekt.

Stævningsskove i forbindelse med udbringningsarealer bliver behandlet i afsnit 6.6.

Miljømyndighedens vurdering

Naturafdelingen vurderer, at der i mange af kommunens stævningsskove findes forskellige arter af orkidéer. Orkidéen risikerer at blive udkonkurreret af mere skyggetålende arter, når lystilgangen til skovbunden forsvinder og trues derved af skovens tilgroning.

Tilførslen af næringsstoffer bør begrænses mest muligt til de lokaliteter, hvor der enten er kendskab til forekomst af orkidéer eller hvor det vurderes, at det er sandsynligt, at arten findes. Da der sker et fald i depositionen af luftbårent kvælstof som følge af projektet vurderes det, at der ikke vil være tale om negative påvirkninger på skovene eller deres indhold af orkidéer.

Beskrivelserne af stævningsskovene baseres primært på Sønderjyllands Amts registreringer fra 1988.

Bilag IV- og Rødlistearter

Lokaliteter for Bilag IV-arter og Rødlistearter og deres id numre fremgår af bilag 10.

"Rødliste 2009" er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Alle de potentielt forekommende orkidéer i området er listet som ikke truede (LC) på rødlisten.

Ål er optaget på rødlisten i 2009 som kritisk truet (CR). Projektet forventes ikke at påvirke arten i negativ retning.

Pirol er angivet som kritisk truet (CR) og lever i skovområder i Syddanmark. Levevilkårene påvirkes næppe af nærværende projekt.

Kirkeugle er moderat truet (EN) og lever ofte i lader og staldbygninger. Der er ikke kendskab til om arten er forekommende i området.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår, at følgende arter er registreret i nærområdet til Vibøgevej 32 - 34.

Sydflagermus (Eptesicus serotinus)

Markfirben (Lacerta agilis)

Stor Vandsalamander (Triturus cristatus)

Løvførø (Hyla aborea)

Spidssnudet Frø (Rana arvalis)

Levesteder og ynglelokaliteter

Ved naturafdelingens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter. Endvidere har det ikke været muligt at registrere dyrene pga. årstiden.

Naturafdelingens registrering viser i tabel 17, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt på kort sigt umiddelbart kun kan påvirke forekomsten af padder. De øvrige arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning. Tabel 17 er en totaloversigt over identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen.

Tabel 17. Totaloversigt over identificerede naturarealer i 1000 meter screeningszonen.

Id.	UTM	UTM		nbl	nbl	Bilag IV	Krav om arts-
nr.	X	y	Naturtype		ny	potentiel yngle- levested	undersøgelse / brømmer
1194	562652	6084442	Sø	X		X	
1195	562244	6084520	Sø	X		X	
1196	562172	608437	Sø	X		X	
1197	561567	608383	Eng, mose og stævningsskov	X	(x)	X	
1198	561280	6083580	Eng	X		X	
1199	561241	6083518	Sø	X		X	
1200	561730	6083444	Stævningsskov				
1201	561985	6083087	Sø	X			
1202	562493	6083496	Mose	X	X	X	
1203	562646	6083456	Mose/sumpkilde			X	
1204	562571	603355	Eng			X	
1205	562606	602993	Sø	X	X	X	
1208	562762	6083980	Sø			X	
1210	562494	6084718	Sø	X	X		
1211	562197	6084730	Sø	X		X	

1212	562182	6084237	Stævningsskov			X	
1213	562047	6084229	Søer	X	X	X	
1214	561839	6084057	Eng	X	X	X	X
1215	561486	6084497	Sø	X		X	
1216	561532	6084398	Sø	X	X	X	
1217	561237	6083880	Stævningsskov			X	
1218	561162	6083690	Stævningsskov			X	
1220	563069	6083960	Sø	X	X	X	
1221	561602	6083456	Sø			X	
1224	561647	6083107	Stævningsskov			X	
1225	561809	6084271	Stævningsskov			X	
1226	562174	6083778	Sø	X			

De enkelte id. nr. kan genfindes på bilag 10.

I tabel 18 ses en beskrivelse af naturen i de forskellige lokaliteter.

Tabel 18. Naturbeskrivelse af lokaliteterne

Id. nr.	Naturtype	Naturtypebeskrivelse
1194	sø	Mindre sø omgivet af dyrkede marker. Søen er påvirket af næringsstoffer fra de omgivne marker. Søen er en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.
1195	sø	Mindre sø omgivet af dyrkede marker. Søen er meget tilgroet i pil og påvirket af næringsstoffer fra de omgivne marker. Søen er et potentiel levested for Stor Vandsalamander.
1196	sø	Mindre sø, antagelig en gammel mergelgrav omgivet af dyrkede marker. Søen er påvirket af næringsstoffer fra de omgivne marker. Søen er en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.
1197	eng	Lille kultureng langs Vibæk. Arealet er meget hårdt afgræsset af heste og ligger i tilknytning til lidt sumpskov med stævningsskov. Engen og især sumpskoven udgør et potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1198	eng	Kultureng med mindre partier med kalkrig naturpræget eng. Engen har stedvist en fin vegetation med forekomst af mange bredbladede urter. Området er velafgræsset og ligger i mosaik med sø og stævningsskov og den samlede mosaik vurderes at være et potentielt levested for Stor Vandsalamander.

1199	sø	Søen er den gamle mølledam til Vibæk Mølle. Der er en del fisk i søen hvorfor søen ikke vurderes at være ynglelokalitet for bilag IV padder. Søen ligger i mosaik med ovenstående eng og nærliggende stævningssskov og hele mosaikken vurderes at være et potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1200	Stævningssskov	Lille stævningssskov der ligger i fladt terræn helt omgivet af dyrkede marker. Dele af skoven er præget af tilgroning i brombær. Der er dog stadig partier med forekomst af en varieret skovbundsflora. Der er tidligere fundet Tyndakset Gøgeurt i skoven og det vurderes at området er potentielt voksested for fredede orkidéer. Da skoven er relativt tør og ligger langt fra søer og vandløb vurderes det ikke at skoven er potentielt levested for padder.
1201	sø	Meget stærkt næringsstofbelastet sø beliggende tæt på staldanlæg. Det vurderes ikke at søen er levested for padder.
1202	mose	Mosen udgøres primært af rørsump og tilgroede rigkær. Vegetationen i området er domineret af Tagrør, rørgræs og stedvist af Kær-Star. Mosen rummer en mindre temporær vandflade. I særligt våde år vurderes vandfladen at være egnet som ynglelokalitet for Stor Vandsalamander. Mosen er således potentiel levested såvel som ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.
1203	mose	Lille vældpåvirket askeskov. Området er et potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1204	eng	Lille eutrofieret kultureng. Engen kan være levested/eller sporadisk opholdssted for Stor Vandsalamander.
1205	sø	Stærkt tilgroet sø der fremstår noget næringsrig. Søen ligger i tilknytning til et markhegn og er helt omgivet af dyrkede marker. Potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.
1208	sø	Meget lille sø der ligger i tilknytning til et markhegn og er helt omgivet af dyrkede marker. Potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1210	Sø	Søen ligger helt omgivet af marker. Søen er for nyligt blevet oprenset og ligger nu helt uden bredzone idet hele bredzonen er blevet opdyrket. Søen er forbavsende klarvandet og vurderes, at kunne blive en vigtig ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.
1211	sø	Stærkt eutrofieret sø helt omgivet af dyrkede marker. Dele af bredzonen er helt opdyrket og søen fremstår med en dårlig naturkvalitet. Søen er potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1212	Stævningssskov	Smal strimmel askestævningssskov på ådalsskrænten langs Vibæk. Området har en artsrig og varieret skovbundsflora og det vurderes at området er potentielt voksested for flere arter af orkidéer samt muligt levested for Stor Vandsalamander.
1213	søer	2 små helt nyetablerede søer. Søerne er etableret med jagtformål for øje og der fodres i området. Søerne er anlagt i et uopdyrket område tæt på Vibæk. Begge søer er klarvandede, dog stadig med en noget sparsom flora og fauna. Begge vandhullerne vurderes, imidlertid at være særdeles egnede paddevandhuller med et stort potentiale som yngle- og levested for Stor Vandsalamander.

1214	eng	Lille skoveng der er under kraftigt tilgroning og noget eutrofieret. Engen ligger i tilknytning til en lille stævningsskov samt lidt krat. Engen ligger i tilknytning både til Vibæk og til et lille tilløb til Vibæk og der er mindre partier hvor engen er vældpåvirket. Engen er potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1215	sø	Meget kraftigt tilgroet og noget eutrofieret lille sø helt omgivet af dyrkede marker. Søen er potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1216	sø	Noget tilgroet og noget eutrofieret lille sø omgivet af dyrkede marker. Der er jagtinteresser ved søen og der fodres helt tæt på søen. Søen er potentielt levested for Stor Vandsalamander. Ved besigtigelsen blev der fundet Butsnudet Frø.
1217	stævningsskov	Smal stribe stævningsskov i og omkring en meget markant slugt omkring et lille vandløb. Området har varierede fugtighedsforhold og har stedvist en fin skovbundsflora og det vurderes at skoven er et potentielt levested for orkidéer samt for Stor Vandsalamander.
1218	stævningsskov	Stævningsskov i og omkring en markant slugt omkring et lille vandløb. Området har varierede fugtighedsforhold og har stedvist en fin skovbundsflora og det vurderes at skoven er et potentielt levested for orkidéer samt for Stor Vandsalamander.
1220	sø	Meget kraftigt tilgroet og noget eutrofieret lille sø der ligger i tilknytning til et markhegn og er helt omgivet af dyrkede marker. Søen er potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1221	sø	Meget lille sø der ligger i tilknytning til et markhegn og er helt omgivet af dyrkede marker. Potentielt levested for Stor Vandsalamander
1224	stævningsskov	Smal stribe stævningsskov i og omkring en meget markant slugt omkring et lille vandløb. Området var under kraftig tilgroning med brombær og det vurderes ikke at skoven er et potentielt levested for orkidéer. Området vurderes, at kunne være levested for Stor Vandsalamander
1225	stævningsskov	Smal stribe stævningsskov i og omkring en markant slugt omkring et lille tilløb til Vibæk. Området har en fin skovbundsflora og ved besigtigelsen blev der fundet Tyndakset Gøgeurt. Det vurderes endvidere, at skoven er et potentielt levested for andre orkidéer som Skov-Gøgelilje, Skov-Hullæbe og Ægbladet Fliglæbe. Skoven kan endvidere være et potentielt levested for Stor Vandsalamander.
1226	sø	Regnvandsbassin/gadekær delvis med betonkanter og tæt hegn. Søen er meget kraftigt eutrofieret og det vurderes ikke at der er paddeinteresser forbundet med søen.

Kommunens egne artsregistreringer for det pågældende område er veldokumenteret for specielt Løvfrø. Endvidere er flere vandhuller blevet undersøgt for forekomster af Stor Vandsalamander.

Artsregistreringerne viser, at der ikke forligger oplysninger om Løvfrø indenfor 1000 meter fra ejendommen. Nærmeste kendte bestand af Løvfrø ligger ca 3.8 km. nordvest for ejendommen.

Besigtigelsen viste, at der er mange potentielle levesteder og enkelte potentielle ynglelokaliteter for Stor Vandsalamander. Området omkring Vibøgevej 32 - 34 har et relativt højt indhold af små

naturlokaliteter, små skove og beskyttede sten- og jorddiger, som samlet set gør at der er et stort potentiale for udveksling af individer mellem ynglelokaliteterne.

Det ansøgte projekt ved Vibøgevej 32 - 34 vil efter beregningerne påvirke et potentielt levested for Stor Vandsalamander med mere end 1 kg N/ha/år via deposition fra luften. Der vil dog ikke ske en merbelastning af området.

5 meter bræmmer omkring flest mulige potentielle ynglelokaliteter – (lokalitet nr. 1194, 1196, 1202, 1205 og 1213) vil med stor sandsynlighed øge paddernes ynglesucces og mulighed for udveksling – spredning mellem populationer. Bræmmerne vil reducere randeffekten og dermed nedbringe den samlede tilførsel af næringsstoffer.

Markfirben og Flagermus vurderes ikke at blive påvirket af det konkrete projekt.

Miljømyndighedens vurdering

Naturafdelingen har vurderet, at en række af naturlokaliteterne indgår i den økologiske funktionalitet for Løvfrø, Stor vandsalamander, Spidssnudet frø eller Strandtudse. Der bliver stillet vilkår om fem meter bræmmer til en del af disse lokaliteter (nr. 265, 267, 269, og 271) i afsnit 6.6.om Beskyttet natur. De behandles derfor ikke i dette afsnit.

Lokalitet 268 ligger vest for udbringningsarealer i en afstand af ca. 15 meter. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at påvirkningen på engen er marginal og stiller ikke vilkår.

Derudover er det vigtigt at sten og jorddiger med levende hegn bevares som spredningskorridorer i landskabet.

5.2 Lugt

Tabel 20 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk. Antallet af husdyrbrug større end 75 DE indenfor 300 m er 2.

Tabel 20. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet geneafstand	Genekriterie overholdt?*
Byzone (Skovby)	Ny	361,80 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse (Vibøge)	FMK	203,38 m	203,38 m	225,09 m	118,49 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand.
Enkelt bolig (Vibøgevej 26)	FMK	114,41 m	91,39 m	112,68 m	97,65 m	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

* Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

Beregningerne fra www.husdyrgodkendelse.dk er vedlagt som bilag 9. Nærmeste enkelt bolig, samlet bebyggelse og byzone fremgår af bilag 9.

Lugtgenestandene er beregnet som for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Lugtens udbredelse i nærrområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. I beregningen af genestanden indgår øvrige husdyrbrug (> 75 DE) i området, hvorfor genestanden er justeret i forhold til husdyrbrug på Vibøgevej 36 og Skovbyvej 57.

Der er i www.husdyrgodkendelse.dk beregnet en konsekvensradius på 472 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Lugtens udbredelse i nærrområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i staldene. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Det vurderes, at godkendelsen overordnet set ikke vil medføre øgede lugtgener for naboejendomme, da dyreholdet reduceres.

I forbindelse med idéhøringen er der indkommet en bemærkning vedrørende lugtgener i forbindelse med udpumpning af gylle. Det ønskes oplyst, hvor ofte gylle vil blive udpumpet i ansøgt drift. I de nye staldafsnit, hvor der etableres gyllekøling er der behov for en hyppig udslusning af gylle for at opnå en optimal ammoniakreduktion. Ansøger vurderer, at lugtgenerne især opstår, når der pumpes gylle fra forbeholder til gyllebeholder. I forbindelse med ændringerne på husdyrbruget vil blive etableret en ny forbeholder, så der i ansøgt drift maksimalt vil blive behov for at overpumpe gylle fra forbeholder til gyllebeholder hver 3. dag. Ansøger oplyser desuden, at der i videst mulig omfang tages hensyn til vindretning i forbindelse med overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder, så generne for naboer bliver mindst mulige. Der overpumpes heller aldrig gylle i weekenden eller på helligdage. Der stilles vilkår om tidspunkter for pumpning af gylle samt vilkår om, at der maksimalt må overpumpes gylle fra forbeholder til gyllebeholder hver 3. dag for at minimere gener for naboer.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der desuden vilkår om, at såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at husdyrbruget giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal husdyrbruget få foretaget en undersøgelse af de forskellige lugtkilder og efterfølgende udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres, således at lugten udenfor ejendommen bliver formindsket.

Da alle stalde har styret ventilation, stilles der desuden krav om, at færrest mulige ventilationsafkast i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidig, så den højest mulige afkasthastighed opnås. Vilkår er for eksisterende stalde videreført fra miljøgodkendelse fra 2006.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til 472 meter i ansøgningen. Det betyder, at der i en afstand af ca. 472 m fra staldene vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største

lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning der lægges til grund for vurderingen. Der ligger en del ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen.

I den eksisterende gyllebeholder på ejendomme skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der også stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholderen ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Der er i miljøgodkendelsen fra 2006 stillet vilkår om, at omrøring og udbringning af gylle ikke må ske på fredage, lørdage samt søn- og helligdage. Vilkår videreføres i denne miljøgodkendelse.

På baggrund af IT-ansøgningssystemets beregninger på lugt, vil den planlagte ændring, ikke medføre overskridelse af de i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, bilag 3*, fastlagte afskæringskriterier.

5.3 Lys

Udendørs belysning er angivet på bilag 1. Der er ingen projektører, der er alene tale om almindelig udendørs belysning. Der er ikke udendørs belysning udover ved udleveringsrampen.

Miljømyndighedens vurdering

Af hensyn til naboer og andre stilles der vilkår om, at porte skal holdes lukket i tidsrummet solnedgang til solopgang, og at udendørs lys ved driftsbygninger kun må tændes efter behov.

Det vurderes, at der således er taget tilstrækkeligt hensyn til omkringboende.

5.4 Støj og vibrationer

Der forventes støj fra ventilationsanlæg, dyr, kompressor og kørsel med lastbiler, traktorer m.v. Tabel 21 viser en oversigt over de væsentligste støjkluder.

Tabel 21. Støjkluder.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På samtlige stalde	Konstant døgnet rundt
Blandekar/kværn	I bygning 12	Efter behov døgnet rundt
Kompressor	I maskinhus bygning 17	Ved brug
Kompressor til vådfodringsanlæg	I bygning 12	Efter behov døgnet rundt*
Lastbiler m.v.		Primært i dagtimer

* Kører kun ved trykfald (automatisk tænd sluk)

Ventilationen fra staldene forventes at være den primære kilde til støj fra anlægget. Udover støj fra ventilation, forventer ansøger kun at naboer vil bemærke støj fra transporter samt enkelte gange fra dyrene. Kompressorer og blandeanlæg er placeret i isolerede bygninger, eller med en placering, så støjen er rettet bort fra naboer (maskinhus). Der har ikke tidligere været klager over støj fra ejendommen.

I forbindelse med idéhøringen er der indkommet en bemærkning vedrørende støj (grisehyl) fra grisene i stald 7. Støjen er kommet efter at nogle af de foranliggende stalde er nedbrændt. Der er ikke umiddelbart noget mønster i, hvornår støjen er værst. Problemet er drøftet med ansøger, som oplyser, at støjen primært forekommer i forbindelse med fodring. Der fodres pt. 2 gang om dagen. Da grisene går i løsdrift opstår der kampe i forbindelse med fodring. Ansøger vurderer dog, at problemet vil blive løst, da der i forbindelse med ændringerne på husdyrbruget etableres et nyt fodersystem i stalden, hvor foderdøgnet udvides til 20 timer. Ansøger forventer derfor, at der ikke fremover vil være støjgener som følge af kamp om foderet.

Ansøger vurderer ikke, at der forekommer støj i forbindelse med indsættelse af nye grise, da grisene flyttes i stabile grupper.

Miljømyndighedens vurdering

For at minimere støjgener for naboer i forbindelse med fodring stilles vilkår om, at der skal etableres et fodersystem, hvor fodring sker jævnt hen over døgnet (i min. 20 timer i døgnet).

Der fastsættes desuden de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes. Vilkår er videreført fra miljøgodkendelse fra 2006.

Landbrugets bolig og driftsbygninger er beliggende i udkanten af Vibøge. Den er en del af det åbne land og er beliggende i landzone. Det er derfor støjgrænseværdierne gældende i det åbne land ved boliger, der vil blive håndhævet af Sønderborg Kommune.

5.5 Støv

Ansøger vurderer, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet, da det hele foregår inde i bygning 12.

I forbindelse med høst og indvejning af korn i siloerne, vurderer ansøger, at der med siloernes placering i forhold til naboer (ca. 160 m til nærmeste nabo, som ikke har landbrugspligt), kun vil være begrænsede støvgener fra korn håndteringen.

I forbindelse med idéhøringen er der indkommet en bemærkning om støvgener fra adgangsvejen. Ansøger oplyst, at problemet er blevet løst ved at strø med calciumklorid, som binder støvet. Ansøger har oplyst, at der ikke anvendes nedknust beton eller lign. i toplaget på grusvejen, men kun nøddesten.

Miljømyndighedens vurdering

Intern transport og trafik på ejendommen i forbindelse med til- og frakørsel vurderes at kunne medføre væsentlige støvgener for omgivelserne.

I miljøgodkendelsen fra december 2006 er der stillet vilkår, som skal sikre mod støvgener, herunder at til- og frakørsel i forbindelse med driften af ejendommen skal ske ad bagvej på østsiden af ejendommen. Der er desuden stillet vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal. Disse vilkår fastholdes i denne miljøgodkendelse.

Der stilles desuden vilkår om, at der i forbindelse med vedligeholdelse af grusveje og –arealer på ejendommen kun må anvendes vejgrus eller nøddesten i toplaget, da f.eks. knust beton i toplaget

giver store støvgener.

Der henvises i øvrigt til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Da ejendommen ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser vælger Sønderborg Kommune ikke at stille vilkår om, at støvbekæmpelse skal ske med calciumklorid.

5.6 Skadedyr

Ansøger har et privat firma (Mortalin) til at foretage rottebekæmpelse. Kasser med gift tilses ca. 4 gange årligt samt ved henvendelse. I øvrigt holdes ejendommen ryddelig og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Det er i ansøgningen oplyst, at ejendommens fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer, idet der indsættes rovfluelarver 7 gange årligt, og derudover smøres med insekticid, når rovfluerne ikke kan følge med.

Miljømyndighedens vurdering

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at rotter og fluer bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium, og at opbevaring af foder sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres en gang årligt.

5.7 Transport

Tabel 22 viser skønnede transporter i før og efter-situationen. Det skal bemærkes, antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene, med mindre det er angivet som et vilkår. Se bilag 2 med transportveje.

Tabel 22. Oversigt over antal transporter før og efter ændring

Art	Antal transporter pr. år før udvidelse	Antal transporter pr. år efter udvidelse
Foder	52	52
Fyringsolie/brændstof	22	15
Afhentning af smågrise	104	104
Afhentning af slagtesøer	52	52
Indkøb af polte	12	12
Afhentning af døde dyr	52	52

Diverse sækkevarer mv.	52	26
Gyllekørsel	270	230
Maksimalt i alt	616	543

Antallet af transporter er skønnede. Der forventes et fald i antallet af transporter på ca. 12 %. Faldet skyldes primært reduktionen i besætningen.

Kørselsveje i forbindelse med gylleudkørsel fremgår af bilag 2. Der transporteres mellem 25 m³ eller 35 m³ gylle ad gangen i gyllevogn eller lastbil. Der er vist kørselsveje til samtlige arealer.

En stor del af gylletransporten vil foregå udenfor det normale tidspunkt for udbringning af gylle, da der er tale om flytning af gylle til lejede beholdere.

Der vil dog stadig være sæsonbetonede udsving i kørslerne, herunder især kornkørsel, som primært vil være i august måned og mens grusvejen er tør, der vil blive taget forholdsregler, således at støvgenerne minimeres for naboer. Det vil tilstræbes, at transporter kun forekommer i dagtimerne, men i høsten kan det være nødvendigt at køre til sent om aftenen, eller noget af natten. Der vil under alle omstændigheder være færre transporter i ansøgt drift end i nudrift.

Miljømyndighedens vurdering

Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje til og fra ejendommen.

EU's biproduktforordning (1774/2002EF) veterinærmæssigt stiller krav til transport af "biprodukter" herunder "gylle og indhold fra fordøjelseskanalen", der skal transporteres i "hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer". Det er Fødevarestyrelsen der fører kontrollen med denne forordning. Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at transporten af gylle er omfattet af Biproduktforordningen og stiller derfor ikke supplerende vilkår.

Sønderborg Kommune vurderer, at transport af dyr, gylle og foder mv. kan medføre gener for omkringboende naboer. Der stilles derfor vilkår om, at transport af dyr, gylle og foder til og fra ejendommen kun må finde sted på hverdage i tidsrummet mellem 8 og 18. For gylle gælder desuden, at der ikke må ske udbringning på fredage, jf. afsnit 4.3 og 5.2.

Da antallet af transporter forventes at falde ca. 12 % vurderer Sønderborg Kommune, at gener for omkringboende som følge af transport vil reduceres. Hvis antallet af transporter mod forventning stiger i forhold til nudrift, skal Sønderborg Kommune straks informeres herom. Kommunen vil så tage stilling til, om der skal udarbejdes en handlingsplan for nedbringelse af antallet af transporter eller om der er behov for at stille yderligere vilkår for at reducere gener fra transporten.

6 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak.

Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

En del af udspretningsarealerne ligger i Vejen Kommune. Udtalelsen fra Vejen Kommune er vedlagt i bilag 15. Vejen Kommune har i sin udtalelse ikke stillet særlige vilkår. Arealerne i Vejen Kommune er ikke behandlet yderligere i de følgende afsnit.

Bilag 7 viser udspretningsarealernes geografiske beliggenhed. Der rådes over et samlet udspretningsareal på 431,46 ha. Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at der ikke må udbringes anden organisk gødning på arealerne som f.eks. slam, da dette er en forudsætning for beregningerne i godkendelsen.

6.1 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 8.

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger fordelt over Sydals samt nord for Kær.

Zonestatus:

Alle udspretningsarealerne er beliggende i landzone. Følgende arealer er beliggende helt eller delvist indenfor 200 meter til byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål: GAHC 8, GAHC 9, Pagt JGN 5, GAHC 5, GAHC 2, GAHC 6, GAHC 1, GAHC 7, GAHC 4 og Pagt JGN 6. På arealer indenfor 200 meter til byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål må der i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen § 24 ikke udbringes husdyrgødning lørdage, søndage eller helligedage.

Lokalplan: En lille del af GAHC 6 ligger i lokalplanlagt område: Landsby. De resterende arealer er beliggende udenfor lokalplanlagte områder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

6.2 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et

tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Sønderborg Kommune har klassificeret Mjang Dam som særlig lokal beskyttelsesinteresse jf. § 11 stk. 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Søen er følsom overfor påvirkning med fosfor. Der stilles vilkår til markerne i opland til søen i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor. Der foreligger fosfortal for arealerne, og de er alle 4,0 eller derunder. En nærmere beskrivelse fremgår af afsnit 6.3.

Vibøgevej 32-34 indgår i et I/S med et lovligt dyrehold på i alt 625,1 DE. Det nødvendige udbringningsareal/harmoniareal for den samlede produktion er derfor 446,5 ha. Det ansøgte areal er 431,64 ha. Herudover er angivet alternative arealer, hvortil gylle kan afsættes uden yderligere godkendelse, samlet i alt 548,69 ha.

Miljømyndighedens vurdering

Det ansøgte areal er større end det nødvendige harmoniareal. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der er tilstrækkeligt udspretningsareal på ejendommen

Der er således også tilstrækkeligt areal til, at der kan etableres et forsinkelsesbassin på en del af arealet uden at der af denne grund ikke er tilstrækkeligt udspretningsareal.

6.3 Påvirkninger af søer og vandløb

Søer og vandløb samt terrænhældninger kan ses på bilag 6.

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 må flydende husdyrgødning ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant. Ingen af de godkendte arealer ligger indenfor denne afstand.

Der er i forbindelse med godkendelsen af ejendommen meddelt en udledningstilladelse til overfladevand.

Vandløb

Der løber et åbent vandløb langs med areal "EJC2" og "EJC 7". Vandløbet er ikke beskyttet eller målsat og arealerne hælder mindre end 6 grader ned mod vandløbet.

Der løber et åbent, beskyttet og A målsat vandløb mellem areal "GAJPK 11" og "GAJPK13". Målsætningen for vandløbet – "særligt naturvidenskabeligt interesseområde" er opfyldt. Terrænet hælder mere end 6 grader visse steder på udbringningsarealerne ned mod vandløbet. Men da vandløbet er beliggende i en slugt er der alle steder mere end 20 meter fra udspretningsarealerne til vandløbet.

Arealerne EKHC 14, EKHC 10, EKHC 17, EKHC 4, EKHC 16, EKHC8 og GAJPK 14 er beliggende langs med Vibæk. Vibæk er målsat som B1 - " Gyde- og yngeløpvækstområde for laksefisk". Målsætningen er ikke opfyldt. En del af udspretningsarealerne har hældning på mere end 6 grader ned mod vandløbet. I disse tilfælde ligger vandløbet dog mere end 20 meter fra udspretningsarealet.

Pagt JGN 2, Pagt JGN 1 og EKHC 6 ligger ned mod et beskyttet og B1 målsat vandløb. Målsætningen om -" Gyde- og yngelopvækstområde for laksefisk" er ikke opfyldt. Ingen af udspretningsarealerne hælder mere end 6 grader ned mod vandløbet.

GAEML1, GAEML2, GAEML3, GAEML4, Pagt JGN 5, GAHHJ 3 og GAHHJ 12 er beliggende ned til beskyttede, ikke målsatte vandløb. Ingen af arealerne har en terrænhældning på mere end 6 grader ned mod vandløbet.

GAHC5 er beliggende ned til beskyttet og målsat vandløb. Vandløbet er målsat som karpeskevand og målsætningen er ikke opfyldt.

Opland til søer

Ingen udspretningsarealer ligger i fosforklasse 1-3.

En del af udspretningsarealerne ligger i oplandet til målsatte søer.

Arealerne "GAHC5", "GAHC 8", "GAHC4", "GAHC 7", "GAHC 9", "GAHC2", "GAHC 6" og "GAHC1" er beliggende i oplandet til Kær Vig. "GAHC 9" er beliggende på lavbundsjord med ingen risiko for okkerudledning.

Arealerne "EJC1", "EJC2" og "EJC7" ligger i oplandet til Mjang Dam, Nydam og Lillehav. "EJC1" samt en del af "EJC2" er beliggende på lavbundsjord med ingen risiko for okkerudledning.

Kær Vig

Kær Vig er ifølge Landsplandirektivet er en målsat sø. Søen er B-målsat, hvilket er en basismålsætning om at søen skal have et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Ifølge Landsplandirektivet er målsætningen for Kær Vig opfyldt, hvilket dog vurderes at være en fejl, da den i følge basisanalysen til vandplanerne ikke opfyldt for Kær Vig. Målsætningen gælder for alle søer over 100 m², med mindre særlige forhold gør sig gældende.

Da Kær Vig er saltvandspåvirket, vurderer Sønderborg Kommune, at vigen er mindre følsom over for påvirkning med fosfor. Kær Vig er derfor ikke udpeget som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3. I oplandet til Kær Vig skal der i følge udkastet til vandplanerne fjernes 142 kg fosfor om året fra landbrugsjorder. Sønderborg Kommune rejser i høringssvaret spørgsmål, om der er taget stilling til brakvandssøers følsomhed over for fosfor.

Arealerne GAHC 1, GAHC 7, GAHC 8, GAHC 9, GAHC 5, GAHC 4, GAHC 2 og GAHC 6 ligger helt eller delvist i oplandet til Kær Vig. Samlet ligger ca. 37,57 ha i oplandet til Kær Vig.

Mjang Dam

Mjang Dam ligger i regionplanmæssig sammenhæng i et område med særlige drikkevandsinteresser og i et naturområde. Området er beskyttelsesværdigt, og der tilstræbes ikke større offentlig tilgængelighed dertil. Arealerne "EJC1", "EJC2" og "EJC7" ligger i oplandet til Mjang Dam, Nydam og Lillehav. "EJC1" samt en del af "EJC2" er beliggende på lavbundsjord med ingen risiko for okkerudledning.

Mjang Dam ligger i forbindelse med Lillehav og Pulverbæk. Pulverbæk er det Alsiske vandløb hvor der går flest havørreder op og gyder. Havørreden skal på sin vandring mellem havet, Augustenborg Fjord og bækken passere Lillehav og Mjang Dam.

Ifølge Landsplandirektivet har Mjang Dam en A1-målsætning. Det vil sige, at søen er et særligt naturvidenskabeligt interesseområde. Målsætningen er ikke opfyldt. Søen er fosforfølsom og en stor andel af fosforbelastningen til søen stammer fra det åbne land.

Mjang Dam:

- Har stor rekreativ værdi for området.
- Er levested for en række bilag IV-arter og rødlistede fugle
- Har stor betydning for områdets flora og fauna i det intensivt dyrkede agerland
- Har betydning for grundvandsdannelsen. Mjang Dam Vandværk forsyner Sønderborg By med vand.

Mjang Dam har et samlet opland på ca. 26,2 km² og et areal på 9,7 ha. Det ansøgte udspretningsareal udgør ca. 43,2 ha af det samlede opland svarende til ca. 1,7 %.

Alle de ansøgte arealer i oplandet til Mjang Dam er drænene og alle er beliggende på JB 6 jord. Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt fosfortal for arealerne. Alle arealerne er derfor i ansøgningen sat i fosforklasse 3, så der skal være fosforbalance på arealerne.

En del af udbringningsarealerne afleder til det marine habitatområde Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). Behandlingen af dette sker i afsnittet om Natura 2000.

Lillehav

Lillehav er en stærkt saltvandspåvirket brakvandssø, hvis bredzone består af et bredt bælte af tagrør. Augustenborg By ligger langs søens nordside.

Søen har et opland på 32,5 km² og et areal på 19,3 ha. Ifølge Landsplandirektivet er søen B-målsat, hvilket er en basismålsætning om at søen skal have et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Ifølge Landsplandirektivet er målsætningen ikke opfyldt.

Lillehav ligger i forbindelse med Mjang Dam og Pulverbæk. Havørreden skal på sin vandring mellem havet, Augustenborg Fjord og bækken passere Lillehav og Mjang Dam.

Søen spiller en vigtig rolle for sammenbindingen af den ellers så fragmenterede natur i det intensivt dyrkede landskab. Udover at have stor landskabelig og rekreativ værdi, så giver Lillehav og de tilhørende småbiotoper rum til den naturlige flora og fauna.

Nydam

Søen ligger som en tarm mellem Lillehav og Mjang Dam. Den har ikke nogle særlige naturkvaliteter og fungerer primært som vandtransportør fra Mjang Dam til Lillehav.

Nydam har et meget lille selvstændigt opland og modtager hovedparten af vand og næringsstoffer fra Mjang Dam. Søen har et opland på 2883 ha og et areal på 1 ha.

Nydam er ifølge Landsplandirektivet målsat som B (Naturligt og alsidigt dyre- og planteliv) og "særligt forureningsfølsom". Målsætningen er ikke opfyldt.

Miljømyndighedens vurdering

Vandløb

Ingen marker skråner mere end 6 grader mod de nævnte vandløb. Alle vandløb er højt målsatte eller naturlige. Det vurderes derfor, at de lovpligtige bræmmer i henhold til vandløbslovens § 69 er tilstrækkeligt til at sikre vandløb mod væsentlig påvirkning. Der stilles derfor ikke særlige vilkår.

Målsatte søer

Kær Vig

Kær Vig er ikke udpeget af kommunen som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3*. Målsætningen for Kær Vig er, ifølge udkastet til vandplanerne ikke opfyldt. Da de endelige vandplaner endnu ikke foreligger og da kommunens høringssvar netop stiller spørgsmål ved brakvandssøers følsomhed over for fosfor vurderer miljømyndigheden, at det generelle beskyttelsesniveau for fosfor foreløbigt, er tilstrækkeligt til at beskytte vandmiljøet mod påvirkning med fosfor. Der stilles derfor ikke skærpede vilkår til fosfor på marker i oplandet til Kær Vig.

Mjang Dam

Mjang Dam er udpeget til at have særlig lokal beskyttelsesinteresse jf. *§ 11 stk 3 i Bek. om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, (294 af 31/03 2009)*.

Da søen er fosforfølsom og udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse stilles der vilkår til arealerne i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Se bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009*.

Kravet til fosforoverskuddet afhænger af jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal.

Med hjemmel i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3* stilles der vilkår til arealerne 3-1, 5-1 og 6-0 i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Se bilag 3 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009*.

Kravet til fosforoverskuddet afhænger af jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal. Der er lavet måling af fosfortal i forbindelse med behandlingen af godkendelsen i 2010. Målingerne viser, at fosfortallene på arealerne i oplandet til Mjang Dam ligger mellem 2,7 og 4,0. Da fosfortallene er 4,0 eller derunder stilles der ikke vilkår til fosforoverskuddet på arealerne, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor.

Der stilles vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Første gang i 2015. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune.

For at kunne dokumentere om de nævnte vilkår til fosforoverskud overholdes, stilles vilkår til, at Sønderborg Kommune på forlangende kan se bedriftens markplan og gødningsregnskab.

Det er kommunens samlede vurdering, at de anførte vilkår sikrer, at projektets udledning af fosfor til Mjang Dam ikke vil have en væsentlig indvirkning på søens tilstand.

Lillehav

Da søen er saltvandspåvirket, vurderer Sønderborg Kommune, at søen ikke er følsom overfor påvirkning med fosfor.

Sønderborg Kommune har vurderet at Lillehav på det foreliggende grundlag ikke er af særlig regional og lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3.*

Nydam

Nydam er en lille tarm uden særlige naturmæssige kvaliteter. Sønderborg Kommune har derfor vurderet, at Nydam på det foreliggende grundlag ikke er af særlig regional og lokal beskyttelsesinteresse jf. *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11 stk. 3.*

Nogle af de ansøgte arealer ligger desuden i oplandet til Lillehav og Nydam. Hovedparten af vandtilførselen til Lillehav og Nydam kommer fra Mjang Dam, hvor der er sat fosforvilkår til arealerne i opland. Det vurderes at markdriften på de ansøgte arealer ikke vil have en væsentlig indvirkning på søernes tilstand. Der stilles derfor ikke vilkår af hensyn til Lillehav og Nydam.

6.4 Påvirkning af fjord & hav

Kvælstof

Ingen af ejendommens udspretningsarealer ligger i nitratklasse.

Udspretningsarealerne afvander til fire forskellige oplande. Arealerne på Kær afvander til Als Sund og Als Fjord, arealerne syd for Vibøge afvander til Hørup Hav og derfra videre til ydre Flensborg Fjord, arealerne nord for Tandslet afvander til Augustenborg Fjord og arealerne ved Skovbyballe afvander til ydre Flensborg Fjord. Ydre Flensborg Fjord er en del af habitatområdet: Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173), og vurderingen og beskrivelsen fremgår derfor af afsnit 6.8 om Natura 2000, og beskrive derfor ikke yderligere i dette afsnit.

I de efterfølgende afsnit gennemgås de enkelte oplande enkeltvis.

Alssund og Als Fjord

Oplandsarealet til Als Fjord og Als Sund er ca. 100 km². Den yderste del af fjorden er udlagt som et naturgivent iltsvindsområde. Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Als Fjord (2001-2005) 235 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015.

Udvaskningen fra arealerne på kær (37,58 ha) beregnet efter metoden angivet i notat om afskæringskriterier:

I Farm-N er udvaskningen fra husdyrbruget beregnet til 5,0 kg N/ha (forskellen mellem ansøgt drift, og et scenarie uden husdyr). Kvælstofreduktionspotentialet i området er 0-50% (gns :25%). Den samlede udvaskning fra projektet til als fjord kan derfor beregnes til 143,7 kg N hvilket svarer til 0,06 % af den samlede udvaskning til Als Fjord.

I ansøgningsystemet er beregnet en stigning i udvaskning fra rodzonen på 0,2 kg N/ha/år fra arealerne (40,5 kg N/ha/år i nudrift og 40,6 kg N/ha/år i ansøgt). Dette svarer til at der fra

arealerne i oplandet til Als Fjord sker en merudvaskning på 3,75 kg N/år og en samlet udvaskning på i værste fald 1525,34 kg N/år i ansøgt drift (arealerne ligger i et område med et kvælstofreduktionspotentiale på 0-50 %).

Hørup Hav

291,7 ha af udbringningsarealerne (E KHC 1, E KHC 2, E KHC 3, E KHC 4, E KHC 5, E KHC 6, E KHC 7, E KHC 8, E KHC 9, E KHC 10, E KHC 11, E KHC 12, E KHC 13, E KHC 14, E KHC 15, E KHC 17, E KHC 18, Pagt PJC 2, Pagt JGN 1, Pagt JGN 2, Pagt JGN 3, Pagt JGN 4, Pagt JGN 7, Pagt JGN 8, Pagt TA 2, GA EF-N, GA JPK 3, GA JPK 4, GA JPK 5, GA JPK 6, GA JPK 7, GA JPK 8, GA JPK 9, GA JPK 10, GA JPK 11, GA JPK 12, GA JPK 13, GA JPK 14, pagt HPCS, Pagt TA 1 og Pagt PJC 1) afvander direkte eller via vandløb til Hørup Hav, der er en del af Flensborg Fjord ydre del. Hørup Hav er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt. Oplandet til Flensborg Ydre Fjord er 109 km².

Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Flensborg Ydre Fjord (2001-2005) 196 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015.

Følgende arealer ligger ned til kysten: GA JPK 12, GA JPK 13, GA JPK 11, GA JPK 10, Pagt PJC 1, Pagt PJC 2, E KHC 14, E KHC 15, Pagt JGN 2, Pagt JGN 3, Pagt TA 1, Pagt TA 2 og GA EF-N. Der er langs kysten en skrænt med en hældning på over 12 grader.

Udvaskningen til Hørup Hav beregnet efter metoden angivet i notat om afskæringskriterier:

I Farm-N er udvaskningen fra husdyrbruget beregnet til 5,0 kg N/ha (forskellen mellem ansøgt drift, og et scenarie uden husdyr). Kvælstofreduktionspotentialet i området er 0-50% (gns :25%). Den samlede udvaskning fra projektet til Hørup Hav kan derfor beregnes til 1115,75 kg N hvilket svarer til ca. 0,57 % af den samlede udvaskning til Flensborg Ydre Fjord via Hørup Hav.

Udvaskningen fra rodzonen er i nudrift beregnet til 40,5 kg N/ha/år og i ansøgt drift 40,6 kg N/ha/år. Den samlede udvaskning fra rodzonen stiger med 0,1 kg N/ha/år svarende til 29,44 kg N/år. Alle arealerne ligger i et område hvor reduktionspotentialet fra rodzonen til recipienter er 0-50 %. Udvaskningen ved ansøgt drift kan derfor i værste fald beregnes til 11.949,80 kg N/år.

Kvælstofudledningen fra arealerne til Vibøgevej 32-34 udgør efter reduktion i alt maksimalt 0,97 % af den nuværende samlede udledning til Flensborg Ydre Fjord. Forøgelsen af udvaskningen i ansøgt drift er i værste fald beregnet til 58,87 kg N/år til Flensborg Ydre Fjord.

Påvirkning af marine Natura 2000 områder, er beskrevet i afsnit 6.8 om arealernes påvirkning af Natura 2000.

Augustenborg Fjord

Augustenborg Fjord er i Landsplandirektivet målsat med en generel målsætning og en skærpet målsætning/naturgivent iltsvindsområde. Målsætningen er ifølge basisanalyse for vanddistrikt 50 del II ikke opfyldt. Oplandet til Augustenborg Fjord er 95 km².

Ifølge udkast til vandplan for hovedopland 1.11 (Lillebælt/Jylland) udgør den nuværende påvirkning til Augustenborg Fjord (2001-2005) 155 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 65 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015. Ingen af de ansøgte arealer ligger ned til kysten.

Udvaskningen til Hørup Hav beregnet efter metoden angivet i notat om afskæringskriterier:

I Farm-N er udvaskningen fra husdyrbruget beregnet til 5,0 kg N/ha (forskellen mellem ansøgt drift, og et nudriftscenarie uden husdyr). Kvælstofreduktionspotentialer i området er 76-100% (gennemsnit :88%). Den samlede udvaskning fra projektet til Augustenborg Fjord kan derfor beregnes til 18,27 kg N hvilket svarer til 0,012 % af den samlede udvaskning til Augustenborg Fjord.

Udvaskningen fra rodzonen er i nudrift beregnet til 40,5 kg N/ha/år og i den ansøgte drift 40,6 kg N/ha/år. Den samlede udvaskning fra rodzonen stiger med 0,1 kg N/ha/år svarende til 2,98 kg N/år.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Derfor skal der ikke, i henhold til lovgivningen, stilles krav til fosforoverskuddet på bedriften, hvis der ikke konkret vurderes behov herfor. Imidlertid er kravet til P-overskud overholdt ifølge ansøgningsskemaet på husdyrgodkendelse.dk. Ifølge dette ansøgningsskema er P-overskuddet på 5,8 kg P/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Den 24. juni 2010 udgav Miljøstyrelsen et notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurderinger af ansøgninger efter husdyrloven. I notatet er opstillet afskæringskriterier for hvornår et projekt ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskning. Der står bl.a. følgende:

Dyretrykket i det aktuelle opland, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007 og nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område. Retningslinjerne i notatet er efterfølgende blevet stedfæstet i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse MKN-130-00166 af 3. november 2010.

Samme notat beskriver en fremgangsmåde til beregning af nitratudvaskningen til overfladevande. Der er dog uklarhed i notatet, om hvorvidt udvaskningen skal ske på baggrund af merbelastningen eller den samlede belastning fra husdyrbruget.

Sønderborg Kommune har derfor beregnet nitratudvaskningen til overfladevande på baggrund af den samlede belastning fra husdyrbruget. Udvaskningspotentialer er beregnet som "worst-case". Det vil sige med udgangspunkt i den mindst mulige nitratreduktion fra arealerne til recipienter. Sønderborg Kommune vurderer, at den beregnede nitratudvaskning fra det enkelte husdyrbrug viser den maksimale udvaskning. Dermed sker vurderingen af påvirkning på den baggrund. Den reelle udvaskning kan dog være mindre.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra de aktuelle oplande siden 1. januar 2007.

Miljøstyrelsen skriver desuden i det omtalte notat følgende: "Det anbefales, at kumulationen opgøres for perioden fra 2007 og frem til godkendelsesåret, idet vandplanerne tager udgangspunkt i 2007".

Alssund og Als Fjord

Nitratudvaskningen fra den samlede ansøgte produktion til Als Fjord udgør 0,06 % af den samlede nitratudvaskning til vandområdet. I oplandet til Als Fjord og Als Sund er der beregnet en stigning i antal DE udbragt fra 2007 til 2009. I oplandet til Als Fjord er dyretrykket steget fra 1,11 DE/ha til 1,13 DE/ha. I oplandet til Alssund er dyretrykket steget fra 1,12 i 2007 til 1,13 i 2009.

I henhold til "nitratnotatet" fra Miljøstyrelsen af 24. juni 2010 skal områder udenfor Natura 2000 område udpeges i henhold til § 11 i *Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v.*, hvis kommunen vurderer, at området skal beskyttes.

Sønderborg Kommune er i øjeblikket ved at vurdere, om Alssund og Als Fjord skal udpeges i henhold til § 11. På nuværende tidspunkt er der ikke tilstrækkelig viden, som understøtter en udpegning af Alssund og Als Fjord som særlig regional eller lokal beskyttelsesinteresse. Der stilles derfor på nuværende tidspunkt ikke særlige vilkår til beskyttelse en Alssund og Als Fjord.

Hørup Hav

Der er 13 marker, som ligger ned til kysten ved Hørup Hav. Langs kysten er der en bevokset skrænt med en hældning på over 12 grader. Markerne ligger ovenfor skrænten og de hældende arealer ned imod havet er ikke medtaget i udspretningsarealerne. Da markerne skrånede med mindre end 6 grader ned imod skrænten vurderes det, at der ikke vil ske direkte afstrømning fra markerne til Hørup Hav. Der er alle steder mindst 8 meter fra markkant til vandkant. Bevoksningen på skrænten vil medvirke til at udskridninger af skrænten mindskes. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår til arealerne, der ligger ned til skrænten mod Hørup Hav.

Nitratudvaskningen fra den samlede ansøgte produktion til Flensborg Ydre Fjord udgør 0,57 % af den samlede nitratudvaskning til vandområdet og dyretrykket i oplandet har været faldende fra 2007 til 2009 fra 1,08 DE/ha til 1,07 DE/ha. På baggrund af notatet fra Miljøstyrelsen vurderes det, at projektet ikke vil medføre en skadevirkning på Hørup Hav og Flensborg Ydre Fjord

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspretningen af husdyrgødning fra Vibøgevej 32-34 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Hørup Hav.

Augustenborg Fjord

Nitratudvaskningen fra den samlede ansøgte produktion til Augustenborg Fjord udgør 0,012 % af den samlede nitratudvaskning til fjorden. Der er i oplandet et fald i dyretrykket fra 1,16 DE/ha i 2007 til 1,04 DE/ha i 2009. De ansøgte arealer i opland til Augustenborg Fjord afvander via Mjang Dam, Lillehav og Nydam. Der vil i søen ske en næringsomsætning inden det afledte vand når Augustenborg Fjord. På baggrund af notatet fra Miljøstyrelsen vurderes det, at projektet ikke vil medføre en skadevirkning på Augustenborg Fjord.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspretningen af husdyrgødning fra Vibøgevej 32-34 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Augustenborg Fjord væsentligt.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningsskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 4.

Hovedparten af arealerne er beliggende inden for områder med særlige drikkevandsinteresser, men ingen af udspretningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

Markerne E JC 2 og E JC 7 ligger inden for indvindingsoplandet til Ertebjerg vandværk. Vandværkets borerer befinder sig i en afstand af 1 km til markerne. Da grundvandsdannelsen hovedsageligt sker øst for markerne og er beskyttet af en lertykkelse på 30 meter, er der ikke særlige grunde til at tage ekstra hensyn til grundvandet i dette område.

Marken GA EML 2 ligger i en afstand af 650 meter til Skovby vandværks borerer men befinder sig kun delvist inden for indvindingsoplandet til Skovby vandværk i et område, hvor grundvandsdannelsen er lav. Lerlagstykkelsen er ca. 20-30 meter, og oplandet er vurderet til at være velbeskyttet over for nitrat.

Marken E KHC 1 ligger inden for Lysabild vandværks indvindingsopland. Lysabilds vestligste boring ligger lige ved det sydøstlige hjørne af marken E KHC 1. Der er udpeget en boringsnær beskyttelseszone, som dog kun er sammenfaldende med markens sydøstligste spids. Boringen, der er filtersat i over 45 meters dybde, er godt beskyttet af 30-40 meter lertykkelse, og grundvandsdannelsen er relativt lav i dette område. Kun 5% af grundvandsdannelsen foregår inden for den boringsnære beskyttelseszone. Da vandværkets indvinding ifølge eksisterende råvandsanalyser ikke er nitratsårbar, burde der samlet set ikke være grund til at stille særlige vilkår til beskyttelse af grundvandet.

Marken GA HC 5 befinder sig i Ormstoft-Kær-Hestehave vandværks indvindingsopland blot 50 meter fra vandværkets borerer. Lertykkelsen er over 30 meter over borererne.

Indvindingsmagasinet er ikke vurderet til at være nitratsårbart, men det skal bemærkes, at marken befinder sig i den nordlige spids af den del af indvindingsoplandet, hvor hovedparten af grundvandsdannelsen foregår. Størstedelen af marken befinder sig yderligere i et boringsnært beskyttelsesområde, og hele 17% af grundvandsdannelsen foregår inden for den boringsnære beskyttelseszone. Der skal i de kommende år laves en indsatsplan for Ormstoft-Kær-Hestehave vandværket, hvori der sandsynligvis bliver stillet vilkår for anvendelsen inden for zonerne.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at indvindingsoplandet til Ertebjerg, Skovby og Ormstoft-Kær-Hestehave og Lysabild Vandværk er tilstrækkeligt beskyttede, da der er et tykt lerlag under udspretningsarealerne til beskyttelse af grundvandet.

Husdyrloven fastlægger, at hvis der forligger en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, der omfatter et projekts udbringningsarealer, skal retningslinjer heri være styrende for miljøgodkendelse af projektet. Da der ikke er udspretningsarealer, som er beliggende i områder med indsatsplaner, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er grundlag for at stille yderligere vilkår i denne miljøgodkendelse til beskyttelse af grundvandet.

Udbringningsarealerne er ikke beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder. På baggrund heraf vurderes at projektet ikke medfører væsentlige problemer i forbindelse med nitratbelastning af grundvandsressourcer.

6.6 Beskyttet natur

Beskyttet natur kan ses på bilag 3.

Terrænhældninger kan ses på bilag 6.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering, men undersøgelser viser, at registreringen er mangelfuld. Den omfatter omtrent kun 2/3 af de arealer, som opfylder kriterierne for beskyttelse.

På baggrund af ovenstående er arealerne gennemgået i felten for potentiel § 3 natur inden for en 1.000 meter zone omkring det ansøgte projekt.

Tabel 24 : Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne. Lokalitetsnummeret fremgår af bilag 3.

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokalitetsnummer	Bilag IV arter	Bræmme-krav
GA HC 4	Sø omkranset af hvidtjørn og helt overskygget. Mergelgrav eller lign med stejle bringer	1782	Ikke egnet	Nej
GA HC 4	Sø, som er tilgroet med pil og bærer præg af eutrofiering	1784	Ikke egnet	Nej
GAHC 7	Sø, som er fuldstændigt tilgroet med en blanding af løvfældende træer. Brinkerne er stejle	-	Ikke egnet	Nej
GAHC 8	Lille (ca 6 * 11 m) vandhul midt på den østlige del af marken. Helt tilgroet og overskygget. Ikke § 3 og ikke ynglelokalitet for padder.	-	Ikke egnet	Nej
GAHC 8	Meget tilgroet vandhul. Er beskyttet af bred bræmme.	-	Ikke egnet	Nej
Pagt JGN 5/6	Beskyttet sø. Lysåbent vandhul omgivet af brakmarker med en fin og varieret flora og fauna. Ynglelokalitet for stor vandsalamander og/eller spidssnudet frø.	1788	Egnet	Ja
GA HHJ 8/11/16/13	Grænser op til beskyttet mose. Tilgroet med tagrør og stor nælde. Ingen vandhuller eller lignende der vil kunne medføre et krav om bræmmer.		Ikke egnet	Nej
GA HHJ 10	Grænser op til beskyttet eng (med i DAI). Engen og mosen har i den del der grænser op til arealet en så ringe naturtilstand at der næppe vil kunne konstateres tilstands-ændringer med eller uden bræmmer.	-	Ikke egnet	Nej
GA HHJ 13	Mose som går over i bevoksning af rødgran. Mosen er tilgroet og har en dårlig naturtilstand med mange rødgran, pil, stilkeg og rød el.	1710	Ikke egnet	Nej
GA HHJ 15	Vandhul, ikke § 3. Næringsrig	1786	Ikke egnet	Nej
GAKH1	Vandhul, ikke § 3. Næringsrig og fuldstændig tilgroet	663	Ikke egnet	Nej
EKHC 1	Sø. Fuldstændig tilgroet. Ville være særdeles egnet som ynglelokalitet, hvis træbevoksningen fjernedes	594	Ikke egnet	Nej
EKHC 1	Sø. Fuldstændig tilgroet. Ville være særdeles egnet som ynglelokalitet, hvis træbevoksningen fjernedes	-	Ikke egnet	Nej

GAEML 4	Vandhul. Ikke § 3. Lysåbent. SPØRG BO	60	Ikke egnet	Nej
GAEML 1/GAEML 2	Sø, som er helt tilgroet med løvfældende træer	-	Ikke egnet	Nej
GAEML 2	Vandhul. Ikke § 3. Er helt tilgroet med løvfældende træer.	1730	Ikke egnet	Nej
GAEML 3	Sø. Fuldstændig tilgroet med vedplanter	1702	Ikke egnet	Nej
EKHC 12	Sø. Fuldstændig tilgroet med vedplanter	-	Ikke egnet	Nej
EKHC 3	Sø. Fuldstændig tilgroet med vedplanter	1205	Ikke egnet	Nej
Pagt JGN 2	Stævningssskov. Består af en blandet aske- og ellestævnning med islet af en række andre træarter. Området har varierede fugtigbundsforhold og ligger i en smal og stejl slugt omkring vandløbet Åttebæk. Området var under kraftig tilgroning med brombær og det vurderes ikke at skoven er et potentielt levested for orkidéer. Området vurderes, at kunne være levested for Stor Vandsalamander	1224	Egnet	Nej
Pagt JGN 1	Meget stærkt næringsstofbelastet sø beliggende tæt på staldanlæg.	1201	Ikke egnet	Nej
EKHC 5	Mosen udgøres primært af rørsump og tilgroede rigkær. Vegetationen i området er domineret af Tagrør, rørgræs og stedvist af Kær-Star. Mosen rummer en mindre temporær vandflade. I særligt våde år vurderes vandfladen at være egnet som ynglelokalitet for Stor Vandsalamander. Mosen er således potentiel levested såvel som ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.	1202	Egnet	Nej
Pagt JGN 2	Lille vandhul. Ikke § 3. Helt tilgroet.	-	Ikke egnet	Nej
EKHC 11	Meget lille sø der ligger i tilknytning til et markhegn og er helt omgivet af dyrkede marker. Potentielt levested for Stor Vandsalamander.	1208	Egnet	Ja
EKHC 16	Mindre sø omgivet af dyrkede marker. Søen er påvirket af næringsstoffer fra de omgivne marker. Søen er en potentiel ynglelokalitet for Stor Vandsalamander.	1194	Egnet	Ja
EKHC 16	Smal strimmel askeskov på ådalsskrænten langs Vibæk. Området har en artsrig og varieret skovbundsflora og det vurderes at området er potentielt voksested for flere arter af orkidéer samt muligt levested for Stor Vandsalamander.	1212	Egnet	Nej
EKHC 4	Lille skoveng der er under kraftigt tilgroning og noget eutrofieret. Engen ligger i tilknytning til en lille stævningssskov samt lidt krat. Engen ligger i tilknytning både til Vibæk og til et lille tilløb til Vibæk og der er mindre partier hvor engen er vældpåvirket. Engen er potentielt levested for Stor Vandsalamander.	1214	Egnet	Nej
EKHC 4	Smal stribe stævningssskov i og omkring en markant slugt omkring et lille tilløb til Vibæk. Området har en fin skovbundsflora og ved besigtigelsen blev der fundet Tyndakset Gøgeurt. Det vurderes endvidere, at skoven er et potentielt levested for andre orkidéer som Skov-Gøgelilje, Skov-Hullåbe og Ægbladet Fliglåbe. Skoven kan endvidere være et potentielt levested for Stor Vandsalamander.	1225	Egnet	Nej
EKHC 18	Sø. Ikke § 3. Eutrofieret med forholdsvis lysåbent vandhul. Mulig ynglelokalitet for spidssnudet frø	1787	Egnet	Ja
GAJPK 14	Sø, som er fuldstændigt tilgroet med en blanding af løvfældende træer.	-	Ikke egnet	Nej
GAJPK 13/ GAJPK 11	Stævningssskov beliggende på meget skrånende terræn. Der er ikke orkidéer i skoven	-	Ikke egnet	Nej
EKHC 14	Et vandhul beliggende i en stævningssskov. Vandhullet er ikke omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven men da det er forholdsvis lysåbent vurderes det at det er en mulig ynglelokalitet for bilag IV-arterne Løvfrø og Spidssnudet frø. Ikke tegn på orkidéer	1688	Egnet	Nej

GAJPK 9	Sø beliggende midt i udspretningsarealet. Søen er lysåben med meget stejle skrænter	-	Ikke egnet	Nej
EKHC 14	Strandeng. Arealet er skrånende ned mod engen.	-	Egnet	Nej
EKHC 17	Eng og mose. Eng og en mose er meget tilgroet og fortsat udbringning af husdyrgødning vil ikke kunne konstateres som tilstandsændringer med eller uden bræmmer	-	Ikke egnet	Nej
EKHC 10	Stævningsskov i og omkring en markant slugt omkring et lille vandløb. Området har varierede fugtigbundsforhold og har stedvist en fin skovbundsflora og det vurderes at skoven er et potentielt levested for orkidéer samt for Stor Vandsalamander	1218	Egnet	Ja

Stævningsskovene er en kulturpræget skovtype, der er opstået gennem vedvarende stævning af den oprindelige naturskov og har ofte potentiale for at rumme store naturværdier og en høj artsdiversitet. Årsagen til stævningsskovens høje naturværdi skal findes i skovens århundrede lange historie og en ekstensiv drift, hvor der typisk ikke har været foretaget dyrkningstiltag som anvendelse af pesticider, kørsel med tunge maskiner eller dræning og den direkte menneskelige påvirkning har været begrænset til de gennemførte stævninger, der giver lys til skovbunden og skaber en artsrig bundflora. Selvom skoven ikke har været stævnet i mange år, mener man, at skovens naturværdier kan genskabes ved at gennemføre stævning i op til 60-70 år efter seneste stævning. Frøene ligger i skovbundens frøpulje, og når der igen kommer lys til bunden, vil arterne atter spire og blomstre. Visse orkideéarter trives nogenlunde i selv kraftig skygge.

Stævningsskoven udgør en meget lille andel af Danmarks samlede skovareal. Als er sammen med Fyn og Langeland de steder i landet, hvor man mener, der findes mest bevaret stævningsskov. På Als kan 364 ha, hvilket svarer til 15 % af øens samlede skovareal karakteriseres som stævningsskov, men stævningen sker kun i meget begrænset omfang. Stævningsskovene på Als kan derfor betegnes som værende af national betydning.

Beskrivelserne af stævningsskovene baseres primært på Sønderjyllands Amts registreringer fra 1988. Samt på besigtigelserne af naturen indenfor 1000 meter zonen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune har i tabel 24 beskrevet den beskyttede natur samt stævningsskove og vandhuller, som ligger på eller i umiddelbar tilknytning til udspretningsarealerne.

Naturarealerne ved Pagt JGN 5/Pagt JGN 6, EKHC 18, EKHC 11, EKHC 16 og EKHC 10. vurderes, at være tilstrækkeligt beskyttet af den eksisterende lovgivning, som sikrer mod tilstandsændring. Naturarealerne er også blevet vurderet i forhold til bilag IV arter, hvilket har medført, at der stilles vilkår om en dyrkningsfri en bræmme på 2 eller 5 meter rundt om naturarealet. Se afsnit 6.7.

På de øvrige lokaliteter beskrevet i tabel 24 vurderes der ikke at ville ske en tilstandsændring, da arealerne også før godkendelsen har været brugt til udspretning af husdyrgødning og at der ved godkendelsen ikke sker ændringer i driften heraf.

De stævningsskove, hvor der ikke er konstateret orkideer er ikke blevet stævnet i en længere årrække og fremstår nu som højskov. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at de har mistet deres stævningsskovpræg og dermed ikke kræver særlig beskyttelse. Stævningsskovene ved areal Pagt JGN 2, EKHC 4 og EKHC 10 er yderligere beskrevet i det følgende afsnit.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 3.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Vibøgevej 32-34 samt arealerne på Als:

- Dværgflagermus (*Pipistrellus Pygmaeus*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Langøret flagermus (*Plecotus auritus*)
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Løvfrø (*Hyla arborea*)
- Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)

Ved arealerne på Kær er foruden de ovenfor nævnte også følgende arter registreret:

- Vandflagermus (*Myotis daubentonii*)

Ved naturgruppens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturgruppens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter i det besigtigelsen har været fokuseret på biotoper og ikke arter. Naturgruppens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer. Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og Løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

I vurderingen af, om padder kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Sønderborg Kommune har konkret kendskab til fund af Løvfrøer i umiddelbar nærhed af arealerne på Kær. Kommunen har derfor besigtiget søerne på og lige ved udspretningsarealerne se tabel 24. Ingen af søerne blev fundet egnede som yngle- og rasteområde for løvfrøer på grund af for stejle skrænter eller fuldstændig tilgroning.

Ved arealerne nord for Tandset har Sønderborg Kommune har konkret kendskab til fund af Løvfrøer og Stor Vandsalamander i umiddelbar nærhed af arealerne. Kommunen har derfor besigtiget søerne på og lige ved udspretningsarealerne se tabel 24. Ingen af søerne blev fundet

egnet som yngle- og rasteområde for løvfrøer på grund af for stejle skrænter eller fuldstændig tilgroning.

Ved arealerne på Sydals er den nærmeste Løvfrølokalitet registreret ca. 950 meter fra det vestligste udspretningsareal. Kommunen har ikke konkret kendskab til udbredelsen af Stor Vandsalamander og Spidssnudet frø i området. Det vurderes dog, at begge arter vil være at finde i området.

Vandhuller, stævningsskove samt beskyttet natur på udspretningsarealerne eller i umiddelbar tilknytning hertil på Sydals og deres egnethed er beskrevet i tabel 24 i afsnit 6.6..

Miljømyndighedens vurdering

Mellem Pagt JGN 5 og Pagt JGN 6 ligger et søvandhul med en fin og varieret flora og fauna. Blandt arterne ved søen er Bredbladet dunhammer, Sø Kogleaks, Manna Sødgræs, Stor Nælde og Knopsiv. Se tabel 24. Lokaliteten er blevet besigtiget og den vurderes at være potentielt yngle- og rasteområde for Stor Vandsalamander og/ eller Spidssnudet Frø. Der stilles derfor vilkår om 5 meter dyrknings-, sprøjte og gødningsfrie bræmmer omkring søen.

Ved EKHC 18 ligger et vandhul, som ikke er § 3. Det er eutrofieret, men forholdsvis lysåbent. Blandt arterne ved vandhullet er Pil, Lodden Dueurt, Grenet Pindsvineknop, Stor Nælde, Liden Andemad og Agertidsel. Vandhullet har svagt skrånende kanter. Sønderborg Kommune har besigtiget vandhullet og vurderer, at det vurderes at være potentielt yngle- og rasteområde for Stor Vandsalamander og/ eller Spidssnudet Frø. Der stilles derfor vilkår om 5 meter dyrknings-, sprøjte- og gødningsfrie bræmmer omkring vandhullet.

Langs med udspretningsarealet Pagt JGN 2 ligger en stævningsskov. Skoven er blevet besigtiget og er under kraftig tilgroning, men vurderes at være levested for Stor Vandsalamander. Terrænet hælder kraftigt i selve stævningsskoven ned mod vandløbet i bunden, men udspretningsarealet hælder langs med stævningsskoven ned mod havet. Der vil derfor ikke være nævneværdig overfladesafstrømning fra udspretningsarealet og ind i skoven. Det vurderes derfor, at levestedet for Stor Vandsalamander er tilstrækkeligt beskyttet og der stilles derfor ikke vilkår.

Ved den vestlige side af EKHC 5 ligger en mose. Mosen har en vegetation som er domineret af tagrør, rørgræs og stedvist Kær-Star. Lokaliteten er blevet besigtiget og vurderes specielt i våde år at være ynglelokalitet for Stor Vandsalamander. Desuden vurderes hele mosen at være levested for Stor Vandsalamander. Arealet skråner på de sidste meter af udspretningsarealet kraftigt ned mod mosen. Den laveste del af mosen er beliggende mere end 16 meter fra udspretningsarealet, og da denne vurderes at være mest egnet som ynglelokalitet vurderer Sønderborg Kommune, at området er tilstrækkeligt beskyttet af de omkringliggende mosearealer. Mosens egnethed som levested vurderes ikke at blive påvirket yderligere af den fortsatte udbringning af husdyrgødning på arealerne, da dette er en fortsættelse af hidtidig praksis. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af yngle- og rasteområdet.

Ved EKHC 11 er en meget lille sø beliggende i tilknytning til markhegn. Søen er lysåben og har ikke stejle skrænter. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at søen er potentielt levested for Stor Vandsalamander. Der stilles derfor vilkår om 5 meter dyrknings-, sprøjte og gødningsfrie bræmmer omkring søen.

Ved EKHC 16 ligger en strimmel skov. Skoven har en artsrig og varieret skovbundsflora og Sønderborg kommune vurderer derfor, at området er potentielt levested for Stor Vandsalamander. Terrænet skråner mindre en 6 grader ned mod skoven og Sønderborg kommune vurderer derfor, at Stor Vandsalamanders levested er tilstrækkeligt beskyttet mod overfladesafstrømning og stiller ikke vilkår til bræmmer.

Ved EKHC ligger en lille skoveng samt et smalt skovområde. Engen er delvist vældpåvirket og under kraftig tilgroning. Skoven har en fin skovbundsflora og der er ved en besigtigelse fundet Tyndakset gøgeurt. Både engen og skoven vurderes at være potentielt levested for Stor Vandsalamander. Udspretningsarealets hældning går langs med skoven og engen, og der er derfor ikke risiko for overfladeafstrømning med næringsstoffer fra udspretningsarealet til skoven og engen. Det vurderes derfor, at skoven og engen er tilstrækkeligt beskyttet og der stilles ikke vilkår om bræmmer.

Et lille vandhul, som ikke er omfattet af § 3, er beliggende ved et levende hegn i den østlige del af EKHC 18. Vandhullet er forholdsvist lysåbent og forholdsvist næringsstofpåvirket. Skrænterne er forholdsvist flade og Sønderborg Kommune vurderer derfor, at vandhullet er potentiel ynglelokalitet for Spidssnudet frø. Der stilles derfor vilkår om 5 meter dyrknings-, sprøjte og gødningsfrie bræmmer langs med vandhullet.

I skoven ved EKHC 14 ligger et mindre vandhul, som ikke er omfattet af § 3. Vandhullet er forholdsvist lysåbent og skrænterne er forholdsvist flade. Vandhullet er beliggende ca. 11 meter fra udspretningsarealets kant. Der stilles derfor ikke vilkår om bræmmer langs med vandhullet.

Ved EKHC 14 ligger en strandeng. Udspretningsarealet hælder mere end 6 grader ned mod strandengen. Engen kan være potentielt levested for Stor Vandsalamander. Sønderborg Kommune har besigtiget strandengen som er meget næringsstofpåvirket. Det er derfor kommunens vurdering, at fortsat udspretning af husdyrgødning på arealet vil ændre engens flora og dermed Stor Vandsalamanders livsvilkår væsentligt.

Stævningsskoven på EKHC 10 ligger i en markant slugt omkring et lille vandløb. Området har varierende fugtigbundsforhold og har stedvist en fin skovbundsflora. Det vurderes, at skoven er potentielt levested for Stor Vandsalamander og orkideer. På visse stækninger hælder udspretningsarealet mere end 6 grader ned mod skoven. Der stilles derfor vilkår om, at der på disse strækninger skal etableres to meter dyrknings-, sprøjte og gødningsfrie bræmmer. Se bilag 16

Søerne ved arealerne nord for Tandslet og på Kær har enten meget stejle skrænter eller er fuldstændigt tilgroede med løvfældende træer. Det vurderes derfor, at søerne ikke er egnede som ynglelokalitet eller rastelokalitet for Løvfrø.

De resterende vandhuller og søer på eller ved udspretningsarealerne vurderes ikke at være egnede som ynglelokalitet for Løvfrø, Stor Vandsalamander eller Spidssnudet frø, da de enten har for stejle skrænter eller er fuldstændigt tilgroede.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at søer eller vandhuller, der er mere eller mindre lysåbne og ikke fuldstændigt tilgroede med vedplanter, kan have betydning for bilag IV arter, primært Stor vandsalamander, Spidssnudet frø og Løvfrø. En fortsat eutrofiering af den type søer vil være medvirkende til at accelerere en tilgroning og dermed forringe leve- og ynglevilkår for bilag IV arten, der vurderes at kunne være knyttet til søen.

Følgende krav gælder der, hvor der er stillet vilkår om bræmmer ved søer eller vandhuller: Bræmmerne skal måles fra kronekanten på søen i lighed med reglerne for 2 meter bræmmer langs naturlige og målsatte vandløb. 5 meter bræmmen omkring vandhullet sikrer, at vandhullet beskyttes mod randeffekt fra det dyrkede areal. Det betyder, at der ikke sker overfladeafstrømning fra landbrugsarealet og til søen, og at søen derfor ikke bliver overbelastet med næringsstoffer. Da bræmmen ikke dyrkes sker der ingen jordbearbejdning og derfor vil der til stadighed være vegetation på arealet til at bremse overfladeafstrømningen og jorderosion af næringsstoffer og der vil være vegetation til at optage den næring, som modtages fra den omkringliggende mark. At sprøjtning ikke er tilladt sikrer, at vegetationen ikke sprøjtes væk, så der ikke er vegetation til at

optage næringsstoffer og forebygge jorderosion til vandhullet. Desuden vil bræmmen gøre vandhullet mere attraktivt for padder og Stor vandsalamander, da der også vil være mulighed for fødesøgning på arealet. Bræmmen må gerne slås.

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse.

Samlet vurderes, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter.

6.8 Natura 2000

Der er ingen udbringningsarealer i Natura 2000 områder. De nærmeste Natura 2000 områder fremgår af bilag 5.

Det nærmeste Natura 2000 på land er Augustenborg Skov (Habitatområde 200), der ligger ca. 2,6 km øst for det nærmeste udspretningsareal på Kær. Det næstnærmeste Natura 2000 område på land er Lilleskov og Troldmose (Habitatområde 189), som ligger mere end 8 km nord for de nærmeste udbringningsarealer ved Tandslet.

Udpegningsgrundlaget for Augustenborg Skov (H 200) er:

- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingsskove på mere eller mindre rig jordbund og
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Habitatområdet er følsomt over for påvirkning med næringsstoffer og fosfor. Ansøgers marker afvander ikke til Augustenborg Skov.

Udpegningsgrundlaget for Lilleskov og Troldmose er:

- Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*),
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*),
- Flerårig vegetation på stenede strandenge,
- Strandenge,
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks,
- Bøgeskove på morbund uden kristtorn,
- Bøgeskove på muldbund,
- Ege- og blandingsskove på mere eller mindre rig jordbund
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Alle udspretningsarealerne på Sydals afvander til habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als i alt 386 ha.

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer.

Den oprindelige udpegning af Bredgrund blev lavet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit. I habitatområdet syd for udmundingen ved Høruphav er der registeret to rev: Middelgrund og Heltsbanke. Der foreligger ingen beskrivelse af revene og truslerne for disse.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Den oprindelige udpegning af Flensborgs Fjord (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troldand, bjergand, hvinand og toppet skallesluger. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde og der er derfor ikke sikker viden om hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Af dette kortmateriale fremgår at der foruden området ved Bredgrund ligger stenrev ved Pøls rev og omtrent 1,7 km sydvest for Kegnæs. Afstanden fra det nærmeste udbringningsareal til Pøls Rev er omtrent 5,2 km. Afstanden til Bredgrund fra det nærmeste udbringningsareal er omtrent 3,5 km. Miljøcenter Ribe oplyser, at de endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal tages hensyn til stenrevene, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Miljøcentret begynder kortlægningen af områderne i foråret 2011.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

Sønderborg Kommune har via programmet Cttools beregnet dyretrykkets udvikling i oplandet til Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H 173) i perioden fra 2007-2009. I oplandet til H 173 er der beregnet et fald i antal DE udbragt fra 1,08 DE/ha i 2007 til 1,07 DE/ha i 2009.

Miljømyndighedens vurdering

Terrestriske Natura 2000 områder

Da ingen af udbringningsarealerne afvander til Augustenborg Skov eller øvrige terrestriske Natura 2000 områder, vurderes det, at arealanvendelsen ikke har negativ indflydelse på disse Natura 2000 områder. Det vurderes også, at afstanden fra markerne til de terrestriske Natura 2000 områder er så stor, at der ikke vil være nogen påviselig ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne.

Marine Natura 2000 områder

Det vurderes, at der ikke skal stilles særlige vilkår til beskyttelse af revene ved Pøl og syd for Kegnæs, da det efter Miljøcenter Ribes nuværende vurdering ikke er sikkert, at de er en del af udpegningsgrundlaget.

Afstanden fra det nærmeste udbringningsareal til stenrevet på Bredsten er mere end 5 km. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at opblandingen af næringsstofferne fra

udspredningsarealerne vil være så stor, at de er en del af baggrundsbelastningen. Der stille derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af Bredgrund.

Beregningerne i henhold til nitratnotatet viser, at nitratudvaskningen fra den samlede ansøgte produktion til Flensborg Ydre Fjord udgør 0,97 % af den samlede nitratudvaskning til vandområdet og dyretrykket i oplandet har været faldende fra 2007 til 2009. På baggrund af notatet fra Miljøstyrelsen vurderes det, at projektet ikke vil medføre en skadevirkning på Flensborg Ydre Fjord

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at udspredningen af husdyrgødning fra Vibøgevej 32-34 ikke i sig selv eller i forbindelse med andre projekter vil påvirke Flensborg Fjord.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af bilag 3.

Der er beskyttede sten- og jorddiger langs markerne. GAJPK 3, E KHC 12, E KHC 5. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning, da digerne på de dyrkede arealer ligger uden for arealet. De græssede arealer, hvor sten- og jorddigerne ligger på arealet, er også beskyttet i henhold til § 3 i Naturbeskyttelsesloven og må derfor heller ikke i henhold til denne lovgivning pløjes eller jordbehandles.

6.10 Kultur- og fortidsminder

De registrerede fortidsminder kan ses på bilag 3.

Der er registreret fredede fortidsminder på E JC 4. Fortidsmindet er en krigergrav og der er ingen beskyttelseslinje på. Haderslev Museum oplyser, at krigergraven er placeret forkert i kommunens Gis-kort og i virkeligheden ligger i det levende hegn ca. 25 meter fra den indtegnede placering på bilag 3.

Fredede fortidsminder må i henhold til Museumslovens § 29 e ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven. Ved fortidsminder, som har en beskyttelseslinje på 100 meter, må der ikke ændres i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsmindet. Det betyder bl.a. at der ikke må hegnes, beplantes, nedgraves ledninger m.v. . Beplantning og hegning som en del af landbrugsdriften er dog undtaget fra bestemmelsen indtil 2 meter fra fortidsmindet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder afsnit 3.4
- Staldindretning afsnit 3.2
- Forbrug af vand og energi afsnit 3.5
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning afsnit 4.1 og 4.2
- Udbringning af husdyrgødning afsnit 4.3
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management behandles i afsnit 7.1. De fem øvrige BAT områder er behandlet i de relevante afsnit i godkendelsen.

7.1 BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
 - Føre journal over vandforbrug
 - Føre journal over energiforbrug
 - Føre journal over mængde af husdyrfoder
 - Føre journal over opstået spild
 - Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
 - Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
 - Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
 - Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
 - Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
 - Planlægge gødning af markerne korrekt*
- *) – BAT - krav anses for opfyldt ved reglerne i §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende:

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

- Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

- Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.
- Der bliver udarbejdet en beredskabsplan, således forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Beredskabsplanen fremsendes senere i forbindelse med byggeanmeldelsen.
- Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.
- Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere.
- Herudover vaskes rutinemæssigt efter hvert hold i farestalden.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Der stilles vilkår om, at de ansatte sendes på relevante kurser i arbejdstiden, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.

Der stilles desuden vilkår om, at aktiviteterne på ejendommen skal planlægges optimalt, så der tages mest muligt hensyn til omgivelserne.

Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

7.2 Samlet BAT-vurdering

Sønderborg Kommune har beregnet produktionens emissionsgrænseværdi. Se bilag 13. Beregningen viser, at produktionens emissionsgrænseværdi maksimalt må være **2645,9** kg NH₃-N per år.

På baggrund af Miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsniveau, er ansøgningen tilrettet i forhold til ammoniakemission. BAT-beregningen fremgår af bilag 13.

Ejendommens indsendte emissionsniveau er derfor på **2643,31**kg NH₃-N per år.

Sønderborg kommune vurderer på baggrund heraf at ejendommen lever op til emissionsniveauet med hensyn til BAT.

Natur- og Miljøklagenævnet har i afgørelse J. nr. MKN-130-00178 redegjort for nævnets forventninger til kommunerne i forbindelse revurdering i forhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 17 og BAT. Ifølge Natur- og Miljøklagenævnet forudsætter § 17, at kommunen indgår i dialog med virksomheden, om i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. På baggrund af dette, stiller Sønderborg Kommune vilkår om at ansøger inden miljøgodkendelsen skal revurderes, skal indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Redegørelsen skal indgå i dialogen omkring revurderingen.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT,

at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

8 Egenkontrol

Ansøger har stillet følgende forslag til egenkontrol:

Der føres skriftlig opgørelse over flydelag på gyllebeholderne.

Der føres register over besætningen i henhold til reglerne om besætningsregistre i bekendtgørelsen om mærkning, registrering og flytning af kvæg, svin, får og geder. Desuden registreres antallet af døde dyr i hvert staldsystem i et ugekontrolskema og DAKAs afhentninger registreres i CHR.

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold i farestalden.
- Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Etablering af flydelag umiddelbart efter tømning af gyllebeholder

Ansøger vil gerne i dialog med kommunen om, hvilke typer egenkontrol, der er behov for at foretage med skriftlige registreringer, og hvilke der kan foretages uden skriftlige registreringer.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for mulig egenkontrol. Det vurderes, at de vilkår, der er stillet i de foregående afsnit er tilstrækkeligt til at sikre, at der ikke opstår væsentlig påvirkning fra husdyrbruget.

Sønderborg Kommune vurderer, at der er behov for en skriftlig egenkontrol journal, for de typer af egenkontrol, der er stillet vilkår om i miljøgodkendelsen. For egenkontrol herudover stiller Sønderborg Kommune ikke krav om skriftlige registreringer, med mindre dette kræves på baggrund af anden lovgivning.

9 Alternative løsninger og 0-alternativet

9.1 Alternative løsninger

I processen med at udarbejde ansøgningsmaterialet, har det været overvejet, hvordan ændringen kan etableres uden at være til gene for omgivelserne og samtidigt kan fungere driftsmæssigt fornuftigt. Ejendommen ligger tæt på naboer, men i ansøgningen er der reelt tale om en reduktion af den nuværende produktion, og ansøger vurderer derfor at anlægget bør kunne etableres som

ansøgt. Den ansøgte ændring er forårsaget af dels branden på ejendommen i 2008 og dels kravet om løsgående søer fra 2013.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at projektet kan godkendes som ansøgt, og at derfor ikke er brug for alternativer. Et alternativ kunne dog være at genopføre de nedbrændte bygninger og opretholde den nuværende produktion. Dette alternativ svarer til o-alternativet, som behandles i afsnit 9.2.

9.2 o-alternativet

o-alternativet er at opretholde produktionen på det nuværende produktionsniveau. Det vil sige en genopførelse af de nedbrændte bygninger samt en bibeholdelse af den tilladte produktion på ejendommen.

Miljømæssigt vil o-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring Vibøgevej 32-34 ikke øges yderligere. Det vil dog betyde, at dyreholdet ikke vil blive reduceret og at der ikke vil ske en reduktion af lugtpåvirkning m.v. på omgivelserne. Det vil også betyde, at der ikke vil blive etableret et gyllekølingsanlæg og således vil ejendommens olieforbrug ikke kunne mindskes.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den ændrede miljøpåvirkning, der kommer som følge af ændringerne på ejendommen vil påvirke lokalområdet i positiv retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra ændringen på ejendommen, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at ændringen på ejendommen vil betyde færre gener for naboerne end ved den nuværende produktion – jf. afsnit 5.2, 5.4, 5.6 og 5.3 om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på ejendommen, ikke vil være væsentlig forskellige fra konsekvenserne for det ansøgte projekt.

9.3 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjftet. Herefter vil bygningerne søgt anvendt til alternative formål, hvis dette ikke kan lade sig gøre, vil de blive fjernet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Der stilles vilkår herom.

10 Offentliggørelse og klagevejledning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 24.marts 2010 på www.sonderborgkommune.dk og i Sønderborg Ugeavis.

Der indkom følgende bemærkninger fra Kay Frøstrup, Vibøgevej 26:

Følgende giver anledning til gene på ansøgnings tidspunkt.

Støj fra drægtighedsstald nr. 7: Støjen er kommet efter staldene brændte ned. De andre stalde har åbenbart skærmet fra lyden. Han har af ansøger fået at vide, at det burde blive bedre, når de nye stalde er opført. Støjen er primært grisehyl og der er ikke noget bestemt mønster i, hvornår støjen er værst.

Støv fra vejen: Der er i tørre perioder problemer med støv fra grusvejen, hvor al transport til og fra ejendommen sker.

Lugt ved tømning af kanaler: På nuværende tidspunkt er der lugtgener i 3-4 timer i forbindelse med tømning af gyllekanalerne. Han vil gerne vide, hvor ofte gyllekanalerne i den nye stald med gyllekøling skal tømmes, for hvis det f. eks er 1 gang dagligt synes han det ville være et problem. På nuværende tidspunkt tømmes kanaler 1 gang om ugen.

Sønderborg Kommune har drøftet de anførte gener med ansøger. Ovennævnte emner er behandlet i miljøgodkendelsen og der er stillet vilkår, som skal sikre mod væsentlige gener, jf. afsnit 5.2, 5.4 og 5.5.

Høring

Udkast til miljøgodkendelse blev den 26.11.2010 udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen, ansøger selv og private personer, der har anmodet herom. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 11.01.2011.

Nabohøringen/partshøringen gav kommentarer vedr. :

- Opbevaring af døde dyr
- Støv fra indkørselsvej
- Placering af bygninger i forhold til naboskel
- Beplantning mellem ejendommen Vibøgevej 32-34 og 36
- Lugt
- Fluer
- Hurtig kørsel med gylletransporter samt spild fra disse
- Værdiforringelse af fast ejendom

Miljømyndighedens vurdering

- Opbevaring af døde dyr

Der har i forbindelse med nabohøringen været ytret om gener i forbindelse med opbevaring af døde dyr. Dette har hidtil foregået under en presenning. For at leve op til bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr nr. 439 af 11/05 2007, vil døde dyr fremover blive lagt på en fast plads med afskærmning ved indkørslen til ejendommen (se bilag 1). Dyrene vil blive opbevaret under en kadaverkappe, således at hunde og katte ikke kan komme i kontakt med de døde dyr. Pladsen afskærms med mur eller beplantning, dels af hensyn til udsynet og dels for at skabe skygge for at holde temperaturen nede.

- Støv fra indkørselsvej

Der har i forbindelse med nabohøringen, været bemærkninger i forbindelse med støv fra indkørselsvejen. I miljøgodkendelsen fra december 2006 er der stillet vilkår, som skal sikre mod støvgener, herunder at til- og frakørsel i forbindelse med driften af ejendommen skal ske ad bagvej på østsiden af ejendommen. Der er desuden stillet vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal. Disse vilkår fastholdes i denne miljøgodkendelse.

Der stilles desuden vilkår om, at der i forbindelse med vedligeholdelse af grusveje og –arealer på ejendommen kun må anvendes vejgrus eller nøddesten i toplaget, da f.eks. knust beton i toplaget giver store støvgener.

Der henvises i øvrigt til god landmandspraksis, hvor det fremgår, at al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse støvgener. Endvidere skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Da ejendommen ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser vælger Sønderborg Kommune ikke at stille vilkår om, at støvbekæmpelse skal ske med calciumklorid

- Placering af bygninger i forhold til naboskel

I forbindelse med høringen samt i forbindelse med dispensation til naboskel, stilles der vilkår til at der ikke bygges tættere end 20 meter fra naboskel.

- Beplantning mellem ejendommen Vibøgevej 32-34 og 36

Der har i forbindelse med nabohøringen været anledning til at uddybe planer vedr. beplantning af træer på ejendommen. Sønderborg Kommune fastholder det tidligere stillede vilkår fra Miljøgodkendelse fra 2006, om grupper af træer.

Der stilles vilkår om, at ny afskærmende beplantning skal være plantet senest ét år efter at nye bygninger og anlæg er opført og at beplantningen (såvel ny som eksisterende) efterfølgende skal vedligeholdes og bibeholdes.

- Lugt

I forbindelse med høringen er der indkommet en bemærkning vedrørende lugtgener i forbindelse med udpumpning af gylle samt lugt fra stalde og fra spild af gylle på vejen.

Ansøger vurderer, at lugtgenerne især opstår, når der pumpes gylle fra forbeholder til gyllebeholder. I forbindelse med ændringerne på husdyrbruget vil blive etableret en ny forbeholder, så der i ansøgt drift maksimalt vil blive behov for at overpumpe gylle fra forbeholder til gyllebeholder hver 3. dag. Ansøger oplyser desuden, at der i videst mulig omfang tages hensyn til vindretning i forbindelse med overpumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder, så generne for naboer bliver mindst mulige.

Der overpumpes heller aldrig gylle i weekenden eller på helligdage. Der stilles vilkår om tidspunkter for pumpning af gylle samt vilkår om, at der maksimalt må overpumpes gylle fra forbeholder til gyllebeholder hver 3. dag for at minimere gener for naboer.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der desuden vilkår om, at såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at husdyrbruget giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal husdyrbruget få foretaget en undersøgelse af de forskellige lugtkilder og efterfølgende udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres, således at lugten udenfor ejendommen bliver formindsket.

Da alle stalde har styret ventilation, stilles der desuden krav om, at færrest mulige ventilationsafkast i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidig, så den højest mulige afkasthastighed opnås. Vilkår er for eksisterende stalde videreført fra miljøgodkendelse fra 2006.

Sønderborg Kommune vurderer, at transport af gylle kan medføre gener for omkringboende naboer. Der stilles derfor vilkår om, at transport af gylle fra ejendommen kun må finde sted på hverdage i tidsrummet mellem 8 og 18 og desuden, at der ikke må ske udbringning på fredage, jf. afsnit 4.3 og 5.2.

Sønderborg kommune har vurderet naboernes høringssvar- I forbindelse med lugt, har det ansøgte anlæg været igennem IT-systemets lugtberegninger, der beregner på geneafstanden til nabobebyggelserne. Disse geneafstande samt afskæringskriterier der findes i bilag 3, i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, er alle overholdte.

- Fluer

Der er i forbindelse med høringen indkommet høringssvar som vedr. fluegener. Det er i ansøgningen oplyst, at ejendommens fluebekæmpelse sker i overensstemmelse med Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer, idet der indsættes rovfluelarver 7 gange årligt. Derudover smøres med insekticid, når rovfluerne ikke kan følge med.

Af hensyn til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

- Hurtig kørsel med gylletransporter samt spild fra disse

Der i forbindelse med høringen indkommet høringssvar vedr. transport af gylle herunder farten på gylletransporter og spild på vejen.

Kommunen er ikke myndighed på færdselsområdet og kan derfor ikke stille vilkår til hastigheden men henviser til god landmandspraksis, hvor det fremgår, at al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel.

EU's biproduktforordning (1774/2002EF) veterinærmæssigt stiller krav til transport af "biprodukter" herunder "gylle og indhold fra fordøjelseskanaalen", der skal transporteres i

”hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer”. Det er Fødevarestyrelsen der fører kontrollen med denne forordning.

Transport i hermetisk lukkede beholdere begrænser spild på vejen til det minimale.

Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at transporten af gylle er omfattet af Biproduktforordningen og stiller derfor ikke supplerende vilkår udover nedenstående:

Der stilles vilkår om at det efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.

- Værdiforringelse af fast ejendom

I forbindelse med værdiforringelsen har Miljøklagenævnet udtalt følgende, som svar på klage over Kalundborg Kommunes afgørelse af 28. august 2009:

”Der er efter miljøbeskyttelsesloven heller ikke mulighed for at tage hensyn til eventuel værdiforringelse af fast ejendom. Dette klagepunkt behandles derfor ikke nærmere”

Sønderborg Kommune behandler derfor ikke dette høringssvar.

På baggrund af ovenstående samt med de stillede vilkår, vurderer Sønderborg Kommune at gener som beskrevet i høringsbrevene er begrænsede.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag den 19. januar 2011.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1572 af 20. december 2006 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Kenneth Hyldig Clausen, Vibæk Mølle 2, 6470 Sydals
- Medejer af I/S Straagaard Johan Hyldig Clausen, Ertebjergvej 43, 6470 Sydals
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

En kopi af denne godkendelse er sendt til:

- Gårdejer Kenneth Hyldig Clausen, Vibæk Mølle 2, 6470 Sydals
- Medejer af I/S Straagaard Johan Hyldig Clausen, Ertebjergvej 43, 6470 Sydals
- Rådgiver Martin Ugilt Thomsen, Landbosyd
- Miljøministeriet v. Miljøcenter Ribe

- Sundhedsstyrelsen v. Embedslægeinstitutionen Syddanmark
- Arbejdstilsynet
- Danmarks Naturfredningsforening
- Det økologiske Råd
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Ornitologisk Forening

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket ”Landbrugsafdelingen” skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsgruppen Rådhusstrøget 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag **den 16. februar 2010 kl. 15.**

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens Konklusion.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Natur- og Miljøklagenævnet sender en opkrævning af gebyret direkte til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra Miljøafdelingen. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder først behandlingen af klagen, når gebyret er indbetalt.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside. Bliver gebyret ikke betalt på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afviser Natur- og Miljøklagenævnet klagen.

Gebyret bliver tilbagebetalt hvis:

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Gebyret bliver dog ikke tilbagebetalt, hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse, som følge af den tid, der er medgået til klagenævnets sagsbehandlingstid.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 913 søer og 27.500 smågrise fra 7,2-8,5 kg, svarende til i alt 220,54 DE på ejendommen Vibøgevej 32-34, 6470 Sydals,

samt udbringning af husdyrgødning på 274,51 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 26278287.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

12 Generelt

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Susanne Bigum Mortensen
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

13 VILKÅR

Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen tages i brug.

1. Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – og så selvom disse regler eventuelt må være skærpede i forhold til denne godkendelse.
2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
3. Udskiftning af arealerne indeholdt i denne godkendelse skal forud anmeldes til kommunen senest inden planårets begyndelsen den 1. august, jf. § 16 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.
4. Ændringen og udvidelsen skal være gennemført senest 1. februar 2013. Med gennemført menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug og at der er indsat et dyrehold, der svarer til etablering af det godkendte dyrehold i staldanlægget. Er produktionen ikke fuldt gennemført til den dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af de 2 år eller registreret i løbet af de 2 år. Ejeren skal underrette tilsynsmyndigheden, såfremt besætningens størrelse efter fem år efter godkendelsesdatoen ikke har opnået den godkendte størrelse.
5. Virksomhedens miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2020.
6. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.

13.1 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

7. Husdyrholdet må maksimalt udgøre 913 årssøer og en årlig produktion på 27.500 smågrise fra 7,2-8,5 kg, svarende til i alt 220,54 DE.
8. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Sti-pladser	Udmugnings-system	Staldsystem, gulvtype
1.1.3	Drægtighedsstald F1	Årssøer	87	Linespil	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
1.1.4	Farestald F2+F3	Årssøer	78	"Træk og slip"	Kassestier, delvis spaltegulv

		Smågrise (7,2 – 8,5 kg)	195	"Træk og slip"	Toklimastald, delvis spaltegulv
1.1.5	Farestald G2+G3	Årssøer	68	"Træk og slip"	Kassestier, delvis spaltegulv
		Smågrise (7,2 – 8,5 kg)	173	"Træk og slip"	Toklimastald, delvis spaltegulv
1.1.6	Løbeafdeling H	Årssøer	148	"Træk og slip"	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
1.1.7	Gyltestald J1+J2	Årssøer	138	Linespil	Løsgående, delvis spaltegulv
1.1.8	Drægtighedsstald T	Årssøer	87	"Træk og slip"	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
1.1.9	Farestald U	Årssøer	90	"Træk og slip"	Kassestier, delvis spaltegulv
		Smågrise (7,2 – 8,5 kg)	230	"Træk og slip"	Toklimastald, delvis spaltegulv
1.1.10	Ny drægtighedsstald	Årssøer	121	Linespil	Løsgående, delvis spaltegulv
1.1.11	Ny løbe+drægtigheds- afdeling	Årssøer	63	"Træk og slip"	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv
		Årssøer	37	"Træk og slip"	Løsgående, delvis spaltegulv

9. Der skal minimum være 30 % fast gulv i stalde med delvis spaltegulv.
10. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktion, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.
11. Den godkendte husdyrproduktion skal foretages jævnt fordelt over året.
12. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for de seneste 3 år for dyreholdets størrelse i form af gødningsregnskab, driftsregnskab på ejendommen, CHR udskrifter (svin), eller effektivitetskontrol (svin).

Ventilation

13. Nye afkast fra ventilationsanlæg og andre udluftninger skal være opadrettede, uden afdækningsplader, og de skal føres minimum 1 meter over tag. Så få ventilationsafkast som muligt i

de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås. Samme vilkår gælder for alle afkast etableret efter 23. december 2006.

14. Der stilles vilkår om at ventilationen skal rengøres minimum en gang halvårligt. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i 5 år og forevise miljømyndigheden på forlangende.

Energi og vandforbrug

15. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 500.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter husdyrbrugets modtagelse af besøgsrapporten.
16. Virksomhedens El-forbrug skal registreres i driftsjournal en gang årligt.
17. Virksomhedens vand-forbrug skal registreres i driftsjournal en gang årligt.
18. Hvis vandforbruget overstiger 10.000 m³ årligt, skal husdyrbruget indsende en redegørelse til kommunen om, hvorfor vandforbruget er steget og hvilke tiltag, der planlægges for at nedbringe vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

19. Al vask af maskiner og redskaber, skal foregå på vaskepladsen.
20. Vaskepladsen skal til enhver tid være 2 m længere og 2 m bredere end den største maskine, som vaskes på pladsen.
21. Vaskepladsen skal have tæt, befæstet bund med afløb af spildevand og regnvand til forbeholder eller gyllebeholder. Der må ikke være risiko for afløb til overfladevandsledning, dræn, borer, brønde m.v.
22. Vaskepladsen skal være minimum 50 m², og leve op til kravene i "Landbrugets byggeblad nr. 103.11-03 revideret 25/4 2003" om vaskepladser til landbrugsmaskiner. Der er ikke krav til, at der skal være olieudskillere og sandfang i forbindelse med vaskepladsen. Fra vaskepladsen skal der være afløb til gylle- eller forbeholder.
23. Miljøgodkendelsen forudsætter, at der kan opnås en særskilt udledningstilladelse til tagvand mv. fra nye bygninger.
24. Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.
25. Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

Affald

26. Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.
27. Der stilles vilkår om, at der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer

28. Opbevaring af farligt affald skal ske i henhold til ”Regulativ og forskrift for farligt affald i Sønderborg Kommune”.

Råvarer og hjælpestoffer

29. Såfremt der på bedriften anvendes flydende handelsgødning, skal det opbevares i tanke på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder.
30. Bekæmpelsesmidler, der er klassificeret som giftige eller meget giftige, skal opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn, jord eller lignende.
31. Bekæmpelsesmidler samt eventuelle rester heraf skal opbevares i original emballage.
32. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
33. Tankning af diesel skal ske på en plads/sted med fast og tæt bund, enten med afløb olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
34. Påfyldning af dieselolie skal ske under konstant overvågning.
35. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer. Medicin skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.
36. Der stilles der vilkår om, at der skal føres journal over energiforbrug (el, fyringsolie, dieselolie).

Driftsforstyrrelser eller uheld

37. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsafdelingen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085.
38. Der skal udarbejdes og indsendes en beredskabsplan til Sønderborg Kommune senest en måned efter ibrugtagning af de nye stalde. Beredskabsplanen skal være udformet på et sprog, som de ansatte forstår, og den skal være kendt af virksomhedens ansatte. Beredskabsplanen skal være let tilgængelig og opdateres efter behov, dog minimum hvert 2. år.

Beredskabsplanen skal beskrive, hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand
 - Udslip af gylle ved pumpning, defekte rørforbindelser, brud på gyllebeholder ved påkørsel eller materialetræthed, ved sabotage m.v.
 - Udslip og spild af kemikalier eller olie
 - Spild af pesticider og sprøjtevæske ved opbevaring, håndtering eller fejlbetjening af sprøjtestyr
 - Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser
39. Eventuel spild af husdyrgødning skal straks fjernes.

13.2 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Placering i landskabet og bygningsmæssige forhold

40. De nye bygninger og anlæg skal opføres som angivet i tegninger i ansøgningsmaterialet.
41. vilkår om, at de nye bygninger skal opføres, som angivet i tabel 2, så de i udtryk, farver og materialevalg harmonerer med de eksisterende bygninger. De nye bygninger skal opføres i ikke-reflekterende materialer i mørke nuancer.
42. Der skal udarbejdes en samlet plan med afskærmende beplantning omkring de nye anlæg. Beplantningsplanen skal godkendes af Sønderborg Kommune, inden opførelse af de nye bygninger og anlæg (bygning 10 og 11) påbegyndes.
43. Afskærmende beplantning skal være plantet senest ét år efter nye bygninger og anlæg er opført.
44. Afskærmende beplantning, såvel ny som eksisterende, skal vedligeholdes.
45. Hvis det opgravede materiale ved udgravningen til anlæggene ikke bortskaffes skal udjævnes i et maximalt 30 cm tykt lag på den omkringliggende dyrkede landbrugsjord. Der må ikke fremkomme volde eller lignende efter udjævningen.
46. Eventuel overskudsjord skal bortskaffes i henhold til gældende regler.
47. Sønderborg Kommune skal orienteres om, hvor jorden flyttes hen og hvor stor mængde, der flyttes.

Afstande i forhold til naboer m.v.

48. Nye staldbygninger kan placeres som vist på bilag 1, dog minimum 20 m fra naboskel.

13.3 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDBETING

Flydende husdyrgødning

49. Der skal altid være en opbevaringskapacitet svarende til minimum 9 måneders produktion af gylle og vaskevand m.v. – og endvidere så stor, at der til enhver tid er kapacitet nok, indtil udbringning kan ske.
50. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
51. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal ind mod gyllebeholderen være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer mod påkørsel af denne.

52. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
53. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tørt, så der ikke spildes gylle på vejen.
54. Der må ikke foretages håndtering, herunder pumpning, omrøring og udbringning af husdyrgødning fra anlægget på Vibøgevej 34 fredag, lørdag eller søn- og helligdage.
55. Der stilles vilkår om, at der ikke må køres gylle ud på et vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.
56. Gylle skal pumpes fra gyllekanaler til gyllebeholder mindst en gang ugentligt.
57. Der må ikke overpumpes gylle fra forbeholder til gyllebeholder oftere end hver 3. dag.
58. Der stilles vilkår om, at der i forbindelse med udarbejdelsen af mark- og gødningsplan skal laves et lagerregnskab for den efterfølgende planperiode, der dokumenter, at der er opbevaringskapacitet frem til den 1. april

Gyllekøling

59. Gyllekølingsanlægget skal monteres og drives i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger. Der skal monteres en timetæller og en separat elmåler på varmepumpen. Køleanlægget skal forsynes med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstartes automatisk. Når køleanlægget er i drift, skal gylletemperaturen sænkes med minimum fire grader i overfladen i forhold til lufttemperaturen i stalden.
60. Inden staldene tages i brug, skal der fremsendes beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendige køleeffekter angivet i tabel 15. Der skal desuden udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh
61. I de nye stalde (1.1.10 og 1.1.11/bygning 10 og 11) skal der etableres gyllekølingsanlæg i gyllekummerne (128 m² i bygning 10 og 368,5 m² i bygning 11), i henhold til ansøgningen (efter BAT-blad ”Køling af gyllen i slagtesvinestalde”). For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 20 pct. over året, skal der i gennemsnit over året køles med 14,45 W/m² i bygning 10 og 21,91 W/m² i bygning 11). Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 9,9 kW.
62. Der skal etableres gyllekøling som giver en samlet årlig køling af gyllen i den nye farestald svarende til minimum 86.987 kWh.
63. Når varmepumpen er valgt, skal der udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.
64. For at sikre mindst mulige gener fra lugt samt at gyllekølingsanlægget kører optimalt, stilles der vilkår om at der skal udsluses gylle engang ugentligt, dog ikke i weekender og på helligdage eller fredages. Der stilles endvidere vilkår til at der maksimalt må stå 10 cm gylle i de kanaler hvori der er installeret gyllekøling.

Foder

65. Der stilles vilkår om, at blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes mindst fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

66. Der stilles vilkår om, at ansøger skal dokumentere foderets indhold af råprotein og samlet fosforindhold. Dokumentation skal gemmes i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
67. Der stilles vilkår om en type 2 korrektion med en korrektionsfaktor på maksimalt 0,970 for søerne. Korrektions faktoren skal beregnes som et gennemsnit over 3 år og skal beregnes af konsulenten i forbindelse med gødningsregnskabet
68. Der stilles vilkår om at foderet skal indeholde tilstrækkeligt omsætteligt fytase.

13.4 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Ammoniak og natur

69. Der stilles vilkår om etablering af gyllekøling som beskrevet i vilkår 62-67.

Lugt (se også vilkår under gødningsproduktion og –håndtering samt ventilation)

70. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at husdyrbruget giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal husdyrbruget få foretaget en undersøgelse af de forskellige lugtkilder og efterfølgende udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Transport (se også vilkår under støv)

71. Der stilles vilkår til at gylle, der skal transporteres mere end 10 km, skal transporteres i lastbil eller et påhængskøretøj hertil. Der stilles vilkår om, at der skal foreligge kvitteringer for transporterne.
72. Transport af gylle, dyr og foder til og fra ejendommen må kun finde sted på hverdage og i tidsrummet mellem kl. 8 og 18.
73. Hvis antallet af transporter stiger i forhold til før-situationen, skal kommunen kontaktes og vurdere, om det medfører væsentlige gener for de omkringboende.
74. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted.

Støj fra anlægget og maskiner

75. Der skal i stald 1.1.7 (bygning 7) etableres et fodringssystem, hvor fodring sker jævnt/ad libitum over døgnet i minimum 20 timer af døgnet.
76. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag		

	kl. 07-18 (8 timer)		
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

77. Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.

Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

78. Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj".

Målingen/beregningen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden.

79. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

Fluer og skadedyr

80. Der skal foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb. Flue- og rottebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.
81. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støv fra anlæg og maskiner

82. Al kørsel i forbindelse med driften af ejendommen skal foregå ad bagvejen, på østsiden af ejendommen.
83. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener i området uden for ejendommens grund.
84. Ved vedligeholdelse af grusveje og -arealer må der kun anvendes vejgrus eller nøddesten.

Lys

85. Mellem solnedgang og solopgang skal porte holdes lukkede for at reducere lysgenerne for omboende. Portene kan dog åbnes kortvarigt ved ind- og udkørsel.
86. Udendørs lys ved driftsbygninger må kun tændes efter behov.

13.5 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

87. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
88. Der skal til enhver tid opbevares et eksemplar af arealgodkendelsen på ejendommen.
89. De vilkår, der vedrører arealerne skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
90. Der ikke må udbringes anden organisk gødning på arealerne som f.eks. slam m.v. på arealerne.
91. Sønderborg Kommune skal på forlangende kunne se bedriftens markplan og gødningsregnskab.
92. Der skal etableres og opretholdes en dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme på 5 meter rundt om søerne/vandhullerne markeret på bilag 16 på mark Pagt JGN5, Pagt JGN6, EKHC 18, EKHC 16 og EKHC 11.
93. Bræmmen måles fra vandhullet/søens kronekant i lighed med reglerne for bræmmer langs vandløb.
94. Langs stævningssskoven på areal EKHC 10 skal der etableres 2 meter dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmmer på de på bilag 16 markerede strækninger. Bræmmen måles fra skovens kant. Bræmmerne må gerne slås, men der må ikke jordbearbejdes i bræmmearealet.

BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

95. Den samlede ammoniakemission fra ejendommen må ikke overstige 2.772 kg N/år.
96. Ansatte skal sendes på relevante kurser. Dokumentation for deltagelse skal opbevares og fremvises ved tilsyn.
97. Aktiviteterne på ejendommen skal planlægges optimalt, så der tages mest muligt hensyn til omgivelserne.
98. Der stilles vilkår om at ansøger inden miljøgodkendelsen skal revurderes, skal indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Redegørelsen skal indgå i dialogen omkring revurderingen.

13.6 HUSDYRBRUGETS OPHØR

99. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.
100. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:

101. Gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer m.v. skal tømmes og rengøres
102. Alle staldafsnit skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning
103. Alle olietanke tømmes.
104. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

13.7 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Egenkontrol – generelt

105. Oplysningerne fra egenkontrollen skal opbevares samlet, være opstillet overskueligt, hele tiden være opdateret og være lettilgængelige for tilsynsmyndigheden.
106. Oplysningerne skal fremvises for miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – ventilationsanlæg

107. Ventilationsarrangementerne skal holdes rene og serviceres jævnligt, så ydelsen af ventilationen er optimal. Ventilationsanlæg skal rengøres minimum én gang årligt. Driftsjournal herfor skal indeholde oplysninger om dato for kontrol og rengøring.

Egenkontrol – dyrehold

108. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktionsanstalt, antal og vægt af dyr sendt til slagtning samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Gyllekøling

109. Alle tilfælde af driftsstop og årsag skal noteres.
110. Gyllekølingsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig og nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.
111. Varmepumpens timetæller skal aflæses månedligt og noteres i driftsjournal.

Egenkontrol – foder

112. Mængde af forbrugt foder samt opstået spild skal registreres i en driftsjournal.
113. Blanderecept eller indlægsseddel fra indkøb af foder skal gemmes.

Egenkontrol – ressourceforbrug

114. Vandforbruget skal registreres i en driftsjournal årligt.
115. Virksomhedens el-forbrug skal kunne dokumenteres for tilsynsmyndigheden, f.eks. ved kvittering fra elselskabet.

116. Forbrug af fyringsolie og dieselolie skal løbende registreres i driftsjournal.

Egenkontrol – transport

117. Ved transport af gylle mere end 10 km skal der foreligge kvitteringer med oplysninger om dato, strækning, transportør og mængdemængde for gylle, der transporteres mere end 10 km.

118. Antallet samt typen af transporter til og fra ejendommen skal noteres i driftsjournal.

Egenkontrol – affald

119. Der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer.

Egenkontrol – gødning

120. Der skal føres et regnskab over afsat og udbragt husdyrgødning.

121. Der skal til enhver tid overfor tilsynsmyndigheden kunne fremlægges gødnings- og sædskifteplaner, samt gødningsregnskaber, som kan dokumentere, at husdyrgødningen udbringes miljømæssigt forsvarligt og at harmonikravet overholdes.

122. I forbindelse med udarbejdelsen af mark- og gødningsplan skal der laves et lagerregnskab for den efterfølgende planperiode, der dokumenter, at der er opbevaringskapacitet frem til den 1. april.